

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

**Státní dluh České republiky v komparaci
s vybranými státy EU**

Veronika Příbylová

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Veronika Příbylová

Hospodářská politika a správa
Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Státní dluh ČR v komparaci s vybranými státy EU

Název anglicky

State debt of the Czech Republic in comparison with the selected state of the European Union

---

Cíle práce

Hlavním cílem této práce je analýza státního dluhu České republiky a státních dluhů vybraných států Evropské unie a jejich následné porovnání. Práce je rozdělena na dvě části, na teoretickou a praktickou. V první, tedy teoretické části jsou vysvětleny základní pojmy související se státním dluhem, mezi které patří rozpočtová soustava, státní rozpočet nebo dělení dluhů. Cílem této části je především identifikace státního dluhu, příčiny vzniku, způsob jeho řízení, metody měření a důsledky, které plynou z existence samotného státního dluhu. Dále se teoretická část zaměřuje na dluhovou past a možnosti snižování státního dluhu. Praktická část se zaměřuje na vývoj státního dluhu České republiky, vývoj státního rozpočtu České republiky od vzniku samostatné České republiky a na státní dluhy vybraných států Evropské unie. V této části je lehce nastíněn vývoj státního dluhu před rokem 1993. Práce se dále zaměřuje na předpokládaný vývoj státního dluhu České republiky v budoucích letech. Hlavním cílem praktické části je zejména porovnání státního dluhu České republiky a státních dluhů vybraných států Evropské unie, které byly vybrány na základě průměrné roční inflace za jednotlivá období.

Metodika

Metodikou bakalářské práce teoretické části je především prostudování české odborné literatury, týkající se dané tematiky a následná interpretaci zjištěných informací v textu, který slouží k vysvětlení důležitých pojmů souvisejících s tématem bakalářské práce.

Metodika praktické části je založena zejména na shromáždění dat a jejich následné zpracování, jedná se především o data Ministerstva financí České republiky a data Českého statistického úřadu za určité časové období, tedy od roku 1993 do současnosti. Vzhledem k tomu, že hlavním cílem této práce je porovnávání státního dluhu České republiky a státních dluhů vybraných států Evropské unie, budou tak využita i data Evropského statistického úřadu, případně Ministerstva zahraničních věcí České republiky. Proto je zde použita metoda komparace, díky které je zjištěné informace o jednotlivých státech a jejich státních dlužích možné porovnat a následně vyhodnotit, jak si jednotlivé státy v rámci svých státních dluhů stojí.

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

Státní rozpočet, státní dluh, vznik, vývoj, důsledky, Česká republika, Evropská unie

---

Doporučené zdroje informací

DVOŘÁK, P. Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2008. xx, 343 s. ISBN 978-80-7400-075

OCHRANA, F. et al. Veřejný sektor a veřejné finance. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3228-2

PALÁN, J. Vývoj státního dluhu, dluhu veřejných rozpočtů, státního rozpočtu ČR a HDP v letech 1993-2008, Parlament ČR, květen 2009, případová studie č. 2.091

PEKOVÁ, J. Veřejné finance: úvod do problematiky. 4., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: ASPI, a.s., 2008, 580 s. ISBN 978-80-7357-358-4

TULEJA, P., MAJEROVÁ, I., NEZVAL, P. Základy makroekonomie. Vyd. 1. Brno: Computer Press, c2006, viii, 311 s. ISBN 80-251-0952-6

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Pavel Srbek, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 23. 12. 2019

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 8. 1. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 14. 03. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Státní dluh České republiky v komparaci s vybranými státy EU" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 14.03.2021

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala svému vedoucímu bakalářské práce Ing. Pavlu Srbkovi, Ph.D. za odbornou pomoc, cenné rady a připomínky při psaní této práce, a především za trpělivost a ochotu. Dále bych ráda poděkovala své rodině a Šimonovi Borovičkovi za ochotu, pomoc a podporu.

Státní dluh České republiky v komparaci s vybranými státy EU

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá vývojem státního dluhu České republiky a jeho následným porovnáním s dluhy vybraných států Evropské unie. Práce se skládá ze dvou částí, a to z části teoretické a praktické. První, tedy teoretická část se zabývá základními pojmy úzce souvisejícími se státním dluhem, jež je nutné vymezit, jako je státní rozpočet, druhy jednotlivých dluhů, příčiny vzniku dluhu, způsoby měření nebo možnosti, kterými lze státní dluh řešit.

V analytické části je nejprve charakterizován vývoj státního dluhu a rozpočtu České republiky v letech 1993-2020. Následuje část, která popisuje vývoje státních dluhů vybraných států Evropské unie, kterými jsou Maďarsko, Lotyšsko, Slovensko a Nizozemsko v období od roku 2014 do roku 2019 a jejich výsledky jsou následně porovnány s údaji o státních dluzích České republiky. Poslední pasáž praktické části je věnována předpovědi státního dluhu České republiky pro rok 2021.

Klíčová slova: Státní rozpočet, státní dluh, vznik státního dluhu, důsledky státního dluhu, vývoj státního dluhu, Česká republika, Evropská unie

State debt of the Czech Republic in comparison with the selected state of the European Union

Abstract

This bachelor thesis deals with the development of the state debt of the Czech Republic and comparison with the debts of selected states of the European Union. The thesis consists of two parts, the theoretical and practical part. The first, theoretical part deals with the basic concepts closely related to the state debt, which must be defined, the state budget, types of debts, the causes of debts, methods of measurement or options that can solve the state debt.

The analytical part characterizes the development of the state debt and the budget of the Czech Republic in the years 1993-2020. The following section describes the development of government debt of selected European Union countries, which are Hungary, Latvia, Slovakia and the Netherlands, in the period from 2014 to 2019 and their results are compared with data on the state debt of the Czech Republic. The last section of the thesis is devoted to the forecast of the state debt of the Czech Republic for the year 2021.

Keywords: State budget, state debt, incurrence of state debt, consequences of state debt, development of state debt, Czech Republic, European Union

Obsah

1	Úvod	11
2	Cíl a metodika	12
2.1	Cíl	12
2.2	Metodika	12
3	Teoretická východiska	14
3.1	Rozpočtová soustava	14
3.1.1	Rozpočtová soustava ČR	15
3.2	Veřejný rozpočet	17
3.3	Státní rozpočet	18
3.4	Rozpočtový deficit	19
3.5	Příčiny vzniku rozpočtového deficitu	19
3.5.1	Příčiny vzniku aktivního deficitu	20
3.5.2	Příčiny vzniku pasivního deficitu	20
3.6	Rozpočtové příjmy	20
3.7	Rozpočtové výdaje	21
3.8	Státní rozpočet ČR	21
3.9	Vládní dluh	22
3.10	Veřejný dluh	22
3.11	Státní dluh	23
3.12	Formy státního dluhu	23
3.12.1	Obchodovatelný a neobchodovatelný státní dluh	24
3.12.2	Vnitřní a vnější státní dluh	24
3.13	Příčiny vzniku státního dluhu	25
3.14	Řízení státního dluhu	26
3.15	Metodika měření státního dluhu	26
3.15.1	Metodika GFS 1986	26
3.15.2	Metodika ESA 95	27
3.15.3	Rozdíly mezi metodikami	27
3.16	Důsledky státního dluhu	28
3.17	Dluhová past	28
3.18	Financování deficitu	29
3.19	Řešení dluhového problému	30
3.19.1	Aktivní způsob	30

3.19.2 Pasivní způsob	31
4 Vlastní práce	32
4.1 Vývoj státního dluhu České republiky	32
4.1.1 Vývoj státního dluhu České republiky od roku 1993 do 2003	32
4.1.1.1 Vývoj státního rozpočtu České republiky od roku 1993 do 2003	34
4.1.2 Vývoj státního dluhu České republiky od roku 2004 do 2013	35
4.1.2.1 Vývoj státního rozpočtu České republiky od roku 2004 do 2013	36
4.1.3 Vývoj státního dluhu České republiky od roku 2014 do 2020	38
4.1.3.1 Vývoj státního rozpočtu České republiky od roku 2014 do 2020	40
4.2 Vývoj státních dluhů vybraných států Evropské unie	41
4.2.1 Maďarsko	42
4.2.1.1 Vývoj státního dluhu Maďarska 2014-2019	42
4.2.2 Lotyšsko	44
4.2.2.1 Vývoj státního dluhu Lotyšska 2014-2019	44
4.2.3 Slovensko	45
4.2.3.1 Vývoj státního dluhu Slovenska 2014-2019	46
4.2.4 Nizozemsko	47
4.2.4.1 Vývoj státního dluhu Nizozemska 2014-2019	48
4.3 Komparace státních dluhů vybraných států	49
4.3.1 Komparace za rok 2014	50
4.3.2 Komparace za rok 2015	51
4.3.3 Komparace za rok 2016	52
4.3.4 Komparace za rok 2017	53
4.3.5 Komparace za rok 2018	54
4.3.6 Komparace za rok 2019	55
4.3.7 Shrnutí komparací vybraných států EU v letech 2014-2019	56
4.4 Predikce státního dluhu České republiky na rok 2021	58
5 Závěr	60
6 Seznam použitých zdrojů	62

Seznam obrázků

Obrázek 1: Struktura rozpočtové soustavy České republiky	16
--	----

Seznam grafů

Graf 1: Vývoj státního dluhu České republiky v letech 1993-2003	34
Graf 2: Vývoj státního dluhu České republiky v letech 2004-2013	36
Graf 3: Vývoj státního dluhu České republiky v letech 2014-2020	39

Graf 4: Vývoj státního dluhu Maďarska v letech 2014-2019	43
Graf 5: Vývoj státního dluhu Lotyšska v letech 2014-2019	45
Graf 6: Vývoj státního dluhu Slovenska v letech 2014-2019	47
Graf 7: Vývoj státního dluhu Nizozemska v letech 2014-2019.....	49

Seznam tabulek

Tabulka 1: Struktura státního dluhu v letech 2012-2019.....	25
Tabulka 2: Vývoj státního rozpočtu České republiky v letech 1993-2003.....	35
Tabulka 3: Vývoj státního rozpočtu České republiky v letech 2004-2013.....	38
Tabulka 4: Vývoj státního rozpočtu České republiky v letech 2014-2020.....	41
Tabulka 5: Roční míra inflace členských zemí EU za rok 2019	42
Tabulka 6: Státní dluh, jeho podíl na HDP a inflace vybraných zemí v roce 2014.....	51
Tabulka 7: Státní dluh, jeho podíl na HDP a inflace vybraných zemí v roce 2015.....	52
Tabulka 8: Státní dluh, jeho podíl na HDP a inflace vybraných zemí v roce 2016.....	53
Tabulka 9: Státní dluh, jeho podíl na HDP a inflace vybraných zemí v roce 2017.....	54
Tabulka 10: Státní dluh, jeho podíl na HDP a inflace vybraných zemí v roce 2018.....	55
Tabulka 11: Státní dluh, jeho podíl na HDP a inflace vybraných zemí v roce 2019.....	56

1 Úvod

Státní dluh je dlouhodobě velmi diskutovaným tématem, a to nejen v České republice. Řada občanů je přesvědčena, že se Česká republika potýká s jedním z nejvyšších státních dluhů Evropské unie, opak je však pravdou. Česká republika sice nedisponuje zrovna malým zadlužením, ale ve srovnání se státy Evropské unie, si vede poměrně slušně. Z pohledu podílu dluhu na hrubém domácím produktu si vede dokonce ještě lépe, patří mezi čtyři nejméně zadlužené země Evropské unie. I tak však Česká republika vlastní v dnešní době nejvyšší dluh v historii samotného státu.

Důležité je zmínit, že státní dluh není politickým výsledkem pouze jedné vlády, ale výsledkem vlád za určité časové období. Výše státního dluhu úzce souvisí s deficitem státního rozpočtu. Cílem vlády by měl být především vyrovnaný či přebytkový výsledek hospodaření státního rozpočtu, důležitý je tak i návrh státního rozpočtu na následující rok.

Existence státního dluhu s sebou nese i několik povinností, jednou z nich je placení úroků věřitelům, jedná se o náklady na obsluhu státního dluhu. V případě, že jsou úroky z dluhu vyšší než samotný dluh, dostává se země do tzv. dluhové pasti, v jejímž důsledku se státu zhorší ratingové hodnocení. To pak vyvolá zvýšení úrokových sazeb. Snižování dluhu s sebou nese i řadu nových ekonomických opatření, které zavádí vláda, ale také jsou nařízeny Evropskou unií. Snaha o snižování se promítá mimo jiné i v daních, kdy se právě z nich zvyšují výnosy a dochází tak ke zvýšení příjmů. Občané musí i přes svou nelibost odvádět státu více peněz na daních.

V teoretické části jsou popsány základní termíny, které souvisí s pojmem státního dluhu. Vysvětlen je například státní rozpočet, který jak už bylo zmíněno, přispívá se svým výsledkem hospodaření k výši státního dluhu. Dále je popsáno řízení státního dluhu, způsoby jeho měření, důsledky, které z něj plynou, ale také je objasněna dluhová past.

První pasáž praktické části popisuje samotný vývoj českého státního dluhu od roku 1993 do roku 2020 a vývoj státního rozpočtu. Druhá část se pak zaměřuje na vývoj státních dluhů vybraných členů Evropské unie v letech 2014-2019 a jejich následné porovnání i s dluhem České republiky. Lze tak vidět, jak si Česká republika vede mezi vybranými evropskými státy. V závěru praktické části je popsán předpokládaný vývoj českého státního dluhu na rok 2021, který vzhledem k probíhající situaci nejen v České republice, ale i ve světě, není úplně snadné odhadnout.

2 Cíl a metodika

2.1 Cíl

Hlavním cílem této práce je popis státního dluhu České republiky a státních dluhů vybraných států Evropské unie na základě analýzy, a především jejich následné porovnání. Práce je rozdělena na dvě části, na teoretickou a praktickou. V první, tedy teoretické části jsou vysvětleny základní pojmy související se státním dluhem, mezi které patří rozpočtová soustava, státní rozpočet nebo dělení dluhů. Cílem této části je především definice státního dluhu, příčiny vzniku, způsob jeho řízení, metody měření a důsledky, které plynou z existence samotného státního dluhu. Dále se teoretická část zaměřuje na dluhovou past a možnosti snižování státního dluhu.

Praktická část se zaměřuje na vývoj státního dluhu, státního rozpočtu České republiky od vzniku samostatného státu a na státní dluhy vybraných států Evropské unie. V této části je lehce nastíněn i vývoj státního dluhu před rokem 1993. Hlavním cílem praktické části je zejména porovnání státního dluhu České republiky a státních dluhů vybraných států Evropské unie, které byly vybrány na základě průměrné roční inflace, neboť patří mezi základní makroekonomické ukazatele, jenž ovlivňují dluh.

V poslední části je popsán předpokládaný vývoj státního dluhu České republiky v roce 2021.

2.2 Metodika

Metodikou bakalářské práce v teoretické části je především deskripce, tedy prostudování české odborné literatury, týkající se dané tematiky a následná interpretace zjištěných informací v textu, který slouží k vysvětlení důležitých pojmů souvisejících s tématem bakalářské práce.

Metodika praktické části je založena zejména na pozorování, shromáždění a následném zpracovávání dat. Údaje o výši státního dluhu České republiky byly získány především z dat Ministerstva financí České republiky. Prostřednictvím těchto dat bylo možné provést analýzu vývoje českého dluhu od roku 1993 do roku 2020. Informace o průměrné roční inflaci poskytl Český statistický úřad. Data o hospodaření státního rozpočtu za jednotlivé roky byly využity ze státních závěrečných účtů ministerstva financí.

Hlavním cílem této práce je porovnání státního dluhu České republiky a státních dluhů vybraných států Evropské unie a následné vyhodnocení, jak si jednotlivé státy v rámci svých

státních dluhů stojí. Ke komparaci byly vybrány hodnoty dluhů, jejich podíl na hrubém domácím produktu a hodnoty roční míry inflace za zvolené období. K analýze dat o státních dluhích a jejich podílu na hrubém domácím produktu vybraných států bylo využito veřejných dat (public data) Googlu, které jsou opřeny o hodnoty Evropského statistického úřadu. Hodnoty o ročních mírách inflace byly čerpány zejména z údajů Světové banky.

Poslední část věnovaná predikci vývoje českého státního dluhu v roce 2021 je rozdělena na makroekonomickou predikci Ministerstva financí České republiky a predikci vlastní. Vlastní predikce byla vytvořena prostřednictvím programu Statistica za dvě vybraná období. První období obsahuje údaje od roku 2010 do roku 2020, druhé pak od roku 2014 do roku 2020. Dvě období byla vybraná proto, že predikce za první období je výrazně zkreslená, zřejmě kvůli velkému rozdílu mezi dluhem za rok 2010 a 2020. Predikce je založena na závislosti dluhu na čase. Odhad byl vytvořen na základě regresního modelu a bylo využito metody nejmenších čtverců. Trendovou funkcí byla zvolena funkce kvadratická.

Veškeré grafy a tabulky byly zpracovány v programu MS Excel.

3 Teoretická východiska

3.1 Rozpočtová soustava

Rozpočtovou soustavu můžeme definovat jako soustavu peněžních fondů (fondové pojetí), rozpočtových vztahů a zároveň jako soustavu orgánů a institucí, které zajišťují tvorbu, rozdělování, užití finančních prostředků a kontrolu plnění.

Rozeznáváme několik druhů funkcí rozpočtové soustavy, a to: legislativní, alokační, redistribuční, regulační a stabilizační funkce. Funkce **legislativní** je označena jako historicky nejstarší funkce. Funkce nám říká, že každý veřejný rozpočet je právní normou. Přerozdělování finančních prostředků do jednotlivých odvětví a regionů pomocí veřejných rozpočtů zajišťuje funkce **alokační**. **Redistribuční** funkce na rozdíl od funkce alokační přerozděluje finanční prostředky prostřednictvím daných zásad z příjmů mezi příjemce veřejných prostředků. Funkce **regulační** ovlivňuje ekonomické subjekty skrze veřejné rozpočty. Poslední zmíněnou funkcí je funkce **stabilizační**, která má za úkol zajistit vysokou úroveň zaměstnanosti a produkce HDP, stabilní měnový kurz a míru inflace.

Dalšími funkcemi struktury rozpočtové soustavy jsou z pohledu míry zajišťování veřejných statků a míry ovlivňování ekonomiky, minimální, střední a maximální funkce míry. Nedělitelné veřejné statky, ke kterým řadíme například obranu či legislativu, zajišťuje funkce **minimální**. **Střední míra** zajištění obstarává totéž, co minimální funkce doplněna o financování zdravotnictví, vzdělávání, či sociálního zabezpečení a realizaci výše zmíněné regulační funkce. **Maximální míra** zabezpečuje přerozdělování většiny důchodů a řízení aktivit soukromých subjektů (ČERVENKA, 2009).

Jak uvádí Pilný (2007), důležité je určit příslušné kompetence vládních úrovní a finanční zdroje jejich rozpočtů. Lze říci, že každá rozpočtová soustava je doplněna o určitý systém dotací, který jednotlivé vládní úrovně využívají podle daných pravidel k doplnění výdajových položek svého rozpočtu.

Peněžní fondy se ve veřejné rozpočtové soustavě při vytváření, rozdělování a využívání řídí třemi principy. Prvním principem je **nenávratnost**, kdy peněžní prostředky odvedené plátcem daně do veřejného rozpočtu nejsou subjektu vráceny zpět. Dalším principem je **nedobrovolnost**, kterou je možno popsat jako povinnost plátce odvádět daně a další poplatky do veřejného rozpočtu na základě zákona. Plnění povinnosti je tedy vynutitelné a v případě jejího nesplnění hrozí sankce. Poslední princip **neekvivalence** nezaručuje plátcem daně plnění veřejného rozpočtu ve stejné úrovni, v jaké on vůči rozpočtu plnil.

(ČERVENKA, 2009) Jestliže zaplatil plátce na daních například dvakrát více než jeho kamarád, neznamená, že má plátce nárok čerpat dvakrát tolik služeb.

Rozpočtové hospodaření se řídí několika zásadami, a to zásadou každoročního sestavování a schvalování rozpočtu, zásadou reálnosti a pravdivosti, zásadou úplnosti a jednotnosti, zásadou dlouhodobé vyrovnanosti, zásadou efektivnosti, hospodárnosti a účinnosti a jako poslední zásadou publicity.

Rozpočtová soustava se skládá ze soustavy veřejných rozpočtů, soustavy mimorozpočtových fondů a rozpočtů veřejnoprávních vládních neziskových organizací.

Podle Pekové (2005) do soustavy veřejných rozpočtů zahrnujeme nadnárodní rozpočet (např. rozpočet Evropské unie), ústřední neboli státní rozpočet, rozpočty územní samosprávy, tedy obcí a krajů a rozpočty veřejných podniků a veřejnoprávních neziskových organizací.

3.1.1 Rozpočtová soustava ČR

Rozpočtová soustava ČR se v současné době stejně jako obecná rozpočtová soustava rozkládá na soustavu veřejných rozpočtů a mimorozpočtových fondů.

Soustava veřejných rozpočtů je důležitým nástrojem veřejné politiky a také náležitých vládních úrovní. Součástí veřejných rozpočtů v České republice je státní rozpočet, pod který spadají i rozpočty okresních úřadů, dále rozpočty měst a obcí a mimo jiné i rozpočty organizačních složek (PEKOVÁ, PILNÝ, 2002).

Mezi mimorozpočtové fondy patří státní mimorozpočtové fondy, fond zdravotního pojištění, fond sociálního zabezpečení, účelové fondy obcí, eventuálně fondy vyšších samosprávných celků a v neposlední řadě tzv. svěřenecké fondy. O mimorozpočtových fondech platí, že jsou zřizovány určitým zákonem, hospodaří s veřejnými prostředky, o čemž se rozhoduje prostřednictvím veřejné volby (v České republice parlament, zastupitelstvo obce), a také není možné, aby si vytvořily finanční vztah k příslušnému rozpočtu (PEKOVÁ, 2005). Můžeme je definovat jako přísně účelové, což znamená, že jim jsou předurčeny přesně definované druhy příjmů, jež jsou určeny k daným potřebám (LAJTKEPOVÁ, 2007).

Státní fondy jsou upraveny zvláštním zákonem či předpisy včetně jejich hospodaření. V České republice rozlišujeme tyto státní fondy: Státní zemědělský intervenční fond (SZIF), Státní fond životního prostředí (SFŽP), Státní fond pro zúrodnění půdy (SFPZP), Státní fond pro podporu a rozvoj české kinematografie (SFPPRČK), Státní fond kultury (SFK), Státní

fond dopravní infrastruktury (SFDI) a v neposlední řadě Státní fond podpory investic (SFPI), který vznikl tento rok přejmenováním Státního fondu rozvoje bydlení (SFRB).

Součástí naší rozpočtové soustavy jsou i fondy zdravotního pojištění neboli rozpočty zdravotních pojišťoven. Příjmy z povinného veřejného zdravotního pojištění jsou dané zákonem a mají daňový charakter.

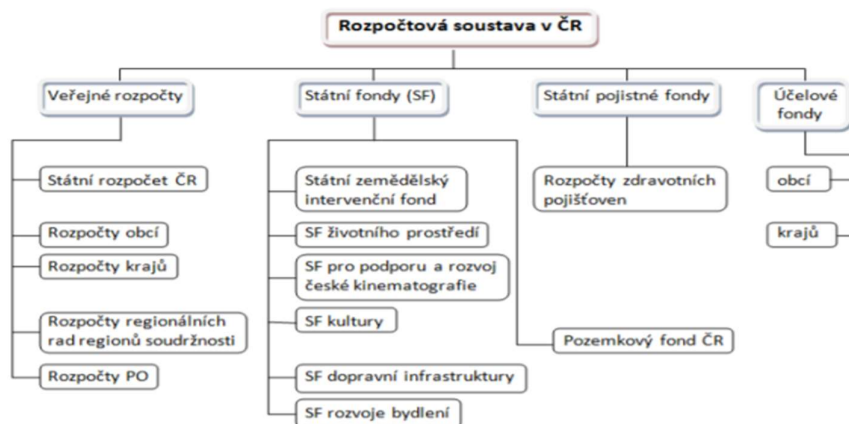
Mimorozpočtové fondy obcí v České republice jsou tvořeny fondem rezerv a rozvoje, který je tvořen zejména z přebytku rozpočtového hospodaření a ostatními účelovými fondy, kam patří např. bytový a památkový fond (PEKOVÁ, PILNÝ, 2002).

Dle Hamerníkové (2017) se v České republice rozeznává několik orgánů a institucí, které se věnují těmto rozpočtům, jde o:

- Ministerstvo financí, ostatní ministerstva a státní orgány,
- orgány státních fondů,
- Regionální rady regionů soudržnosti,
- krajské úřady,
- obecní úřady,
- příspěvkové organizace,
- organizační složky státu.

„Rozpočtovou soustavou ČR prochází velký objem finančních prostředků.“ (PEKOVÁ, 2011) Jde zejména o finance nenávratného charakteru, ale může jít i o návratné jako je poskytování půjček a jejich splacení, a to právě v rámci rozpočtové soustavy (PEKOVÁ, 2011).

Obrázek 1: Struktura rozpočtové soustavy České republiky

Zdroj: PEKOVÁ, PILNÝ, 2002

3.2 Veřejný rozpočet

K tomu, aby mohl fungovat stát, je mimo jiné zapotřebí finanční fond, který bude financovat aktivity státu. Právě tento fond je označením pro veřejný rozpočet. Sestavuje se na jedno rozpočtové období, které se neliší od celé rozpočtové soustavy.

Je nástrojem příslušné vládní úrovně sloužící k financování veřejných statků a k zajištění plnění příslušných úkolů. Velikost veřejného rozpočtu záleží na velikosti veřejného sektoru. Rozlišujeme tři funkce veřejných rozpočtů shodných se základními funkcemi rozpočtové soustavy, a to: alokační, stabilizační a redistribuční funkce. „*Všechny funkce spolu souvisejí a ovlivňují se, zpravidla žádná funkce nepůsobí samostatně.*“ (ČERVENKA, 2009)

Lze jej chápat jako zdroj financování potřeb jednotlivých organizací a institucí zřízených za účelem zabezpečování veřejných statků a transferů, které tyto instituce zprostředkovávají, ale také jako nástroj financování cíleně naprogramovaných potřeb různých veřejných statků z dlouhodobého hlediska (PEKOVÁ, 2005).

Veřejný rozpočet můžeme označit i jako finanční fond, ale zároveň i jako bilanci, finanční plán a nástroj veřejné politiky a řízení. V případě označení veřejného rozpočtu jako peněžního fondu, můžeme říct, že se jedná o nenávratné přerozdělení části HDP přes veřejný rozpočet v rámci peněžních vztahů. Zamyslíme-li se nad veřejným rozpočtem, který byl označen současně i jako bilance, přijdeme na to, že se jedná o tzv. účetní pohled vyvažující příjmy a výdaje.

V podnikové sféře dosahujeme vyrovnanosti bilance prostřednictvím položky zisk/ztráta, ale u veřejných rozpočtů mluvíme o přebytku či schodku. Z hlediska vyrovnání příjmů a výdajů mohou vzniknout situace, které se objevují u rozpočtu jako celku, ale také u běžného a kapitálového rozpočtu.

- rozpočet vyrovnaný; stav, kdy se příjmy a výdaje rovnají,
- schodkový rozpočet; situace, při níž jsou výdaje vyšší než příjmy,
- přebytkový rozpočet; příjmy převyšují výdaje.

Schválený **vyrovnaný rozpočet**, není ve skutečnosti nikdy vyrovnaný, až na první den v roce, kdy v České národní bance není bankovní den.

Ačkoliv je vyrovnaný rozpočet úkolem ministra financí i ekonoma obce či kraje a prioritou rozpočtové politiky, nejde ho splnit, dá se k němu pouze na konci roku přiblížit.

„*Přebytkový rozpočet by měl být schvalován během hospodářského růstu.*“ (ČERVENKA, 2009) Přebytky se převádějí do rezerv, popř. by měly být z přebytku

financovány investiční výdaje (ČERVENKA, 2009). Vyrovná se právě převedením přebytku do rezerv, jak tvrdí Peková (2005).

Schválení **schodkového rozpočtu** by mělo být provedeno pouze v období hospodářského útlumu, kdy jsou vyšší vládní výdaje podporující ekonomiku, nikoli v období hospodářského růstu (ČERVENKA, 2009). Tento rozpočet vede k zadlužení a problémům s plněním dluhů.

Je-li schválen rozpočet, neznamená to, že si po celý rok udrží svůj stav. Cílem by měl být rozpočet vyrovnaný, případně přebytkový. Vyrovnaný rozpočet má nulové saldo, znamená to, že nemá prostředky pro financování výdajů na příští období, protože si nevytváří žádné finanční rezervy (PEKOVÁ, PILNÝ, 2002).

3.3 Státní rozpočet

Státní rozpočet je základním nástrojem fiskální politiky. Je nejdůležitějším veřejným rozpočtem a zároveň nejdůležitějším rozpočtem v celé rozpočtové soustavě. Rozpočet je schvalován Parlamentem ČR a prezidentem republiky, po přijetí se stává právní normou.

Definice považuje státní rozpočet jako výraz pro peněžní fond, ve kterém se soustřeďují státní finance. Zahrnuje tak očekávané příjmy a výdaje, jejichž cílem je dosáhnout úkolů stabilizační politiky, tedy eliminace nezaměstnanosti a kontrola inflace (PEKOVÁ, PILNÝ, 2002). Státní rozpočet je zároveň i finančním zákonem, který musí být podepsán prezidentem.

Rozpočtový proces se řídí určitými obecně uznávanými zásadami. Jedná se o zásady:

- jednoduchosti,
- úplnosti; vyžaduje zachycení všech příjmů a výdajů v úplných částkách,
- reálnosti a pravdivosti,
- každoročního sestavování a schvalování; předcházelo zrušení víceletých rozpočtů; umožňuje lepší přehlednost,
- vyrovnanosti; výdaje sestavovány tak, aby se rovnaly příjmům,
- publicity; rozpočet je veřejně přístupný,
- přehlednosti,
- efektivnosti a hospodárnosti.

Ministerstvu financí ČR, správcům kapitol, finančním úřadům a krajům je stanovena prostřednictvím zákona o rozpočtových pravidlech povinnost k zajištění kontroly

hospodaření. Zmíněný zákon uvádí i případná porušení rozpočtové kázně a sankce za porušení (HAMERNÍKOVÁ, 2017).

„Základní dělení státního rozpočtu je na kapitoly, které obhospodařují správci kapitol.“ (PEKOVÁ, PILNÝ, 2002) Rozeznáváme však i další členění příjmů. Lze je členit na: plánované (daň a příjmy) a nahodilé (výnosy z pokut). Co se týče dělení z hlediska návratnosti, rozeznáváme návratné (půjčky) a nenávratné (přijaté dotace). Jedno z nejpoužívanějších členění je na příjmy a výdaje (PEKOVÁ, PILNÝ, 2002).

3.4 Rozpočtový deficit

Rozpočtový deficit lze definovat jako nesoulad mezi příjmy a výdaji fiskálního roku. Rozpočtový deficit vzniká v případě, že veřejné výdaje převyšují veřejné příjmy. Pokud je tomu naopak, tedy že veřejné příjmy převyšují veřejné výdaje, jedná se o rozpočtový přebytek. Zásadní význam má saldo na konci účetního období, kdy se vykazuje skutečný výsledek hospodaření (DVOŘÁK, 2008). V případě rozpočtového deficitu je důležité jeho krytí mimorozpočtovými zdroji z rezerv (PEKOVÁ, 2011). Rozlišujeme tři druhy deficitu: deficit navržený vládou a schválený parlamentem, je součástí plánovaného rozpočtu; deficit vznikající v průběhu roku a deficit, který se vykazuje na konci rozpočtového roku a je výsledkem hospodaření vlády. K řešení deficitu, jenž vzniká v průběhu roku, je využito emise státních pokladničních poukázek (OCHRANA, PAVEL, VÍTEK, 2010).

3.5 Příčiny vzniku rozpočtového deficitu

Deficit rozhodně není tím, o co by vláda usilovala. Nejvýznamnější příčinou vzniku veřejného dluhu se stalo sčítání deficitů státního rozpočtu, a to nejen na státní úrovni, ale i u rozpočtu územní samosprávy. Právě zadluženost územních samospráv může vést k navýšení deficitu, protože stát poskytuje nenávratné dotace nižším rozpočtům. Může tak dojít i k přenesení jejich dluhu na stát s dopadem na státní rozpočet. Vznik a výši rozpočtového deficitu ovlivňují vnitřní a vnější faktory neboli endogenní a exogenní faktory. Tyto faktory ovlivňují vývoj příjmů a výdajů (PEKOVÁ, 2011). Vzhledem k tomu, že jde o rozpočtový deficit, musíme rozeznat příčiny vzniku aktivního neboli strukturálního, a pasivního deficitu (DVOŘÁK, 2008).

3.5.1 Příčiny vzniku aktivního deficitu

„Obecnou příčinou vzniku aktivního rozpočtového deficitu je takové aktivní vládní rozhodnutí, které vede buď k poklesu nebo růstu veřejných výdajů.“ (DVOŘÁK, 2008) Může se jednat o rozhodnutí, které se snaží rozložit důsledky výdajového šoku (např. navýšení cen) tak, aby nemuselo dojít k rapidnímu a nečekanému navýšení daní. Avšak rozhodnutí o zvyšování veřejných výdajů následného snížení daní, které vede ke vzniku aktivního rozpočtového deficitu, může být úmyslem politických stran, které se snaží naklonit si voliče na svou stranu (DVOŘÁK, 2008).

3.5.2 Příčiny vzniku pasivního deficitu

„Obecnou příčinou vzniku pasivního deficitu může být jakýkoliv exogenní vliv (tedy nezávislý na vládním rozhodnutí), který způsobí pokles rozpočtových příjmů nebo růst veřejných výdajů.“ (DVOŘÁK, 2008) Mezi nejčastější příčiny řadíme hospodářský pokles, nákladový šok nebo jiné mimořádné situace, u kterých je potřeba vynaložit mimořádné výdaje. K hodnocení vládní fiskální politiky využíváme primární a skutečný deficit, primární vypočítáme tak, že od rozpočtových výdajů odečteme úroky. Skutečný deficit je vždy vyšší než primární, což je zapříčiněno právě úroky, které se, jak už bylo zmíněno v případě primárního deficitu odečítají od výdajů (DVOŘÁK, 2008).

3.6 Rozpočtové příjmy

Jak uvádí Peková a Pilný (2002), příjmy státního rozpočtu se dělí na běžné a kapitálové. Ty běžné se skládají z daňových a nedaňových příjmů. Nejvýznamnějšími z nich jsou příjmy běžné a nejdůležitějšími běžnými příjmy jsou ty daňové, které plynou do státního rozpočtu na základě daňové povinnosti.

Mezi daňové příjmy patří výnosy z daní, například penále, pokuty, úroky, cla nebo povinné příspěvky na sociální zabezpečení. Příkladem nedaňových příjmů jsou soudní a správní poplatky a pokuty a příjmy z činnosti organizačních složek státu.

3.7 Rozpočtové výdaje

Dle Červenky (2009), slouží k financování veřejného sektoru a k podpoře soukromého sektoru. Stejně jako příjmy, dělíme výdaje na běžné a kapitálové. V rámci veřejných výdajů rozlišujeme vládní výdaje a transfery. Zákon o rozpočtových pravidlech udává, co se ze státního rozpočtu hradí, jde především o činnost organizačních složek státu, dotace státním fondům, výdaje na vládní úrovni, nákup cenných papírů a vklady do akciových společností a další.

3.8 Státní rozpočet ČR

Velmi důležitý podíl pro státní rozpočet vyplývá z celkových příjmů. Příjmy rozpočtu si můžeme rozdělit na běžné a návratné. Běžné příjmy se skládají z daňových, nedaňových a kapitálových příjmů. Největší část příjmů tvoří ty daňové, mezi které můžeme například zařadit sdílené daně, spotřební daně, správní poplatky či cla. Zákona č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů vymezuje způsob financování kapitol.

Rozpočtový proces sestavování státního rozpočtu ČR začíná na jaře. Nejprve Ministerstvo financí poskytne vládě návrh státního rozpočtu. Vláda hlasuje o jeho schválení a posílá návrh Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR. Následně Poslanecká sněmovna projedná návrh státního rozpočtu na veřejné schůzi. Důležitou roli při schvalování rozpočtu hraje Rozpočtový výbor Poslanecké sněmovny. Schvalování rozpočtu probíhá ve třech čteních. První čtení schvaluje základní údaje o rozpočtu, případně doporučí změny a vrátí návrh vládě. Jestliže dojde ke schválení návrhu rozpočtu, nelze ho během dalšího čtení měnit. Ve druhém čtení se představují pozměňovací návrhy, kterých může být až několik set. Při návrhu změn musí dojít ke kompenzaci, navýšení jednoho výdaje musí vést ke snížení jiného výdaje. Všechny předložené návrhy dostávají poslanci k dispozici. A v posledním, tedy třetím čtení sněmovna hlasuje o jednotlivých návrzích. V této době již není možné navrhnout jiné. Na konci čtení hlasuje Poslanecká sněmovna o přijetí zákona jako celku. Zákon pak nabývá účinnosti až po vyhlášení ve Sbírce zákonů. Prezident má právo zákon o státním rozpočtu do 15 dnů, od doby, kdy byl postoupen Poslaneckou sněmovnou, pak by došlo k novému hlasování (LAJTKEPOVÁ, 2007).

Pokud nedojde ke schválení rozpočtu do začátku rozpočtového období, tedy k poslednímu dni v roce, hospodaří se podle tzv. rozpočtového provizoria, což je dočasný způsob hospodaření. Nedojde-li ke schválení ani do 1. ledna hospodaří se podle předchozího státního rozpočtu.

3.9 Vládní dluh

Pod pojmem vládní dluh si můžeme představit celkový dluh vládních institucí. Dochází k němu tak, že vláda hospodaří tak, že opakovaně vydaje převyšují příjmy, tím dochází k nahromadění deficitů rozpočtu.

Výsledkem hospodaření je přebytek nebo deficit rozpočtu, který je rozdílem mezi jeho příjmy a výdaji.

Krytí nadměrných výdajů řeší vláda většinou půjčkou finančních prostředků, případně tiskne peníze nové. Tomuto způsobu říkáme monetizace peněz, dochází při něm k neodůvodněnému růstu peněz v ekonomice, jehož důsledkem je nárůst inflace. Monetizace peněz proto není přijatelným způsobem krytí nadměrných výdajů. „*Jediným způsobem, jak zastavit růst vládního dluhu je eliminace rozpočtových deficitů, které tvoří dluh.*“ (TULEJA, NEZVAL, MAJEROVÁ, 2012) Vyrovnaným rozpočtem docílíme snížení dluhu. Ačkoliv vyrovnaného rozpočtu není jednoduché docílit, využívá vláda tzv. stropy vládního deficitu (TULEJA, NEZVAL, MAJEROVÁ, 2012).

3.10 Veřejný dluh

Veřejný dluh lze definovat jako dluh všech prvků, které tvoří soustavu veřejných financí, narozdíl od státního dluhu, který je dluhem centrální vlády. Představuje pohledávku vůči současné, ale i budoucí daňové povinnosti. Veřejný dluh se skládá z dluhu centrální vlády, dluhu správy a samosprávy a z dluhu parafiskálních fondů. Dluhové břemeno nenese stát, ale veřejnost (DVOŘÁK, 2008).

„*V interpretaci Mezinárodního měnového fondu je pojímán jako celkové saldo finančních aktiv a pasiv státu, a to včetně salda eventuálních mimorozpočtových fondů.*“ (STRECKOVÁ, MALÝ, 1998)

Růst dluhu je zapříčiněn dluhovým financováním rozpočtových deficitů nebo státem převzatých závazků soukromých subjektů (STRECKOVÁ, MALÝ 1998).

Vztahuje se k HDP dané země, které je důležitým faktorem zahraničních investorů. Je důležité rozeznávat hrubý a čistý dluh. Hrubý dluh si lze představit jako celkový objem závazku určitého subjektu (stát, územní samospráva apod.) bez ohledu na objem jeho pohledávek. Je používán při mezinárodním srovnání. Čistý dluh je celkový objem závazku daného subjektu, stejně jako hrubý dluh, ale čistý je snížen o objem pohledávek. Jeho použitím však nastává nepříjemný problém, a to které pohledávky je možné odečítat od hrubého dluhu a jak je ocenit.

Pavel Dvořák (2008) rozeznává dva druhy příčin růstu veřejného dluhu, jde o ekonomické příčiny a politické příčiny.

3.11 Státní dluh

O státním dluhu lze říct, že vzniká v případě vynaložení nadměrných výdajů, které jsou neúměrné k příjmům získaných z vybraných daní a poplatků.

„Státním dluhem rozumíme souhrn státních finančních pasiv tvořených závazky státu, ze vzniklých státem přijatých zahraničních půjček, úvěrů bank a z vydaných dluhopisů a dalších závazků státu.“ (MFCR.CZ, *Vládní dluh, vládní deficit*, 2020) Státní dluh je definován zákonem č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech, který tato pasiva vymezuje (MFCR.CZ, *Vládní dluh, vládní deficit*, 2020).

Hlavním cílem při řízení státního dluhu je zajištění výpůjčních potřeb vlády a s tím spojených závazků za co nejnižších nákladů. Dalším cílem je snaha o aktivní roli při rozvoji infrastruktury zabezpečující rozvoj domácích finančních zdrojů.

Státní dluh je spravován odborem Řízení státního dluhu a finančního majetku, který spadá pod Ministerstvo financí České republiky (MORDA, 2019).

Náklady na úroky, které jsou placeny věřitelům se nazývají „obsluha státního dluhu“.

3.12 Formy státního dluhu

Z hlediska formy dělíme státní dluh na zaknihovanou formu, které jsou zapsané v knihách státního dluhu a listinné cenné papíry a z pohledu obchodovatelnosti na obchodovatelné a neobchodovatelné cenné papíry (PEKOVÁ, 2011), v neposlední řadě podle místa vzniku na vnitřní a vnější státní dluh.

3.12.1 Obchodovatelný a neobchodovatelný státní dluh

Obchodovatelný dluh dle Pekové (2011) zahrnuje pokladniční poukázky, střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy a případně ostatní zdroje krytí. Obchoduje se s nimi na kapitálových trzích. Většina státních cenných papírů je prodávána na aukcích, případně tendrech, finančním institucím, které si je buď nechají nebo je nabízejí investorům. Aukce zprostředkovává např. Česká národní banka. Obchodovatelné cenné papíry se dělí podle délky splatnosti na státní pokladniční poukázky, střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy a ostatní případné zdroje krytí. Cenné papíry mohou být také **neobchodovatelné**. Tyto státní cenné papíry se zpravidla nabízejí občanům, nadacím a neziskovým právnickým osobám. Mají vyšší úrok.

3.12.2 Vnitřní a vnější státní dluh

Vnitřní státní dluh je domácím dluhem, který je rozložen, jak už pojem naznačuje mezi domácí věřitele. Do domácího dluhu jsou zahrnovány státní pokladniční poukázky, střednědobé a dlouhodobé dluhopisy, které byly vydané na domácím trhu a v domácí měně (MORDA, 2019). Z tabulky níže vyplývá, že domácí dluh od roku 2012 prakticky stále roste, jediný rok, ve kterém se domácí dluh značně snížil byl rok 2016, a to o necelých 43 miliard Kč, rok poté se však opět navýšil. Také si můžeme povšimnout, že nejvyšší výdaje vyplývají ze střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů (MFCR.CZ, *Struktura a vývoj státního dluhu*, 2004).

Vnější neboli zahraniční dluh je vykazován v cizí měně a je tvořen střednědobými a dlouhodobými státními dluhopisy vydanými na zahraničních trzích, přijatými zápůjčkami a úvěry a mimo jiné i směnkami. Můžeme jej označit jako dluh držený nerezidenty. Prodejem státních dluhopisů nerezidentům, můžeme docílit překonání nedostatku domácího kapitálu. Úroky ze zahraničních dluhů musejí být splaceny v dané cizí měně. „Zahraněním financováním státního dluhu se tak snižuje jeho negativní vliv na růst domácí úrokové míry i vyvolaný vytlačovací efekt.“ (DVOŘÁK, 2008) Zahraniční dluh na rozdíl od dluhu domácího za posledních 5 let klesl v řádu desítek miliard. Jeho výše je od roku 1993 zaznamenávána ve stovkách miliard Kč (MFCR.CZ, *Struktura a vývoj státního dluhu*, 2004).

V tabulce 1 je zaznamenán státní dluh České republiky v období od roku 2012-2019, včetně výše domácího a zahraničního dluhu.

Tabulka 1: Struktura státního dluhu v letech 2012-2019

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
STÁTNÍ DLUH ČR	1 667,6	1 683,3	1 663,7	1 673,0	1 613,4	1 624,7	1 622,0	1 640,2
Domácí dluh	1 287,3	1 288,1	1 363,7	1 389,4	1 343,6	1 370,9	1 386,5	1 437,4
<i>Státní pokladniční poukázky</i>	189,1	120,9	107,6	84,4	4,2	44,0	4,2	4,5
<i>Spořicí státní dluhopisy</i>	56,2	87,6	77,8	66,9	37,8	21,5	5,2	13,0
<i>Střednědobé a dlouhodobé dluhopisy vydané na domácí trhu</i>	1 042,0	1 079,7	1 175,7	1 235,2	1 301,6	1 305,4	1 377,1	1 419,2
<i>Ostatní zdroje</i>	0,0	0,0	2,5	2,9	0,0	0,0	0,0	0,6
Zahraniční dluh	380,3	395,2	300,0	283,6	269,8	253,8	235,5	202,8
<i>Střednědobé a dlouhodobé dluhopisy vydané na zahraničních trzích</i>	10,3	323,7	239,6	225,6	213,5	202,6	152,9	151,5
<i>Přijaté zápůjčky a úvěry</i>	70,0	71,5	60,4	58,0	56,3	51,2	82,7	51,3
<i>Směnky</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Zdroj: Ministerstvo financí ČR, vlastní zpracování

3.13 Příčiny vzniku státního dluhu

Příčinou vzniku státního dluhu je deficit státního rozpočtu. Rozpočtovými příčinami jsou dlouhodobé deficity právě státního rozpočtu a státních mimorozpočtových fondů. Státní dluh může být ovlivněn veřejnými investicemi, na které nemá ve státním rozpočtu finanční prostředky. V souvislosti se státním dluhem je důležité zmínit tzv. dluhovou past. Dochází k ní v případě, že reálná úroková míra převyšuje reálné tempo růstu HDP (PEKOVÁ, 2011).

3.14 Řízení státního dluhu

Jak uvádí ministerstvo financí (MFCR.CZ, *Odbor 20 – Řízení státního dluhu*), odpovědným orgánem v souvislosti s řízením státního dluhu je odbor Řízení státního dluhu a finančního majetku. Zajišťuje provoz obchodních činností státu, které souvisí s řízením státního dluhu, dále také provoz finančního majetku a podmíněných závazků spadajících pod jeho působnost. Spravuje hrubý státní dluh, jenž je hlavní položkou dluhu centrální vlády.

Existenci řízení státního dluhu evidujeme od 1990, jež zajišťovalo Oddělení Státních cenných papírů. V roce 2003 vzniklo samostatné oddělení Řízení státního dluhu navazující na jeho práci. Od roku 2005 vznikl již zmíněný Odbor Řízení státního dluhu a finančního majetku. Odbor spadá pod Ministerstvo financí a je podřízen náměstkovi ministra řízení sekce Veřejné rozpočty (MFCR.CZ, *Odbor Řízení státního dluhu a finančního majetku*, 2005).

Hlavním cílem je zajištění výpůjčních potřeb vlády a jejich platebních závazků, při dosahování co nejmenších nákladů. Podporuje také efektivnost domácího finančního trhu a sehrává aktivní roli při rozvoji tržní infrastruktury, která zabezpečuje rozvor domácích finančních zdrojů, pokud neodporují hlavnímu cíli (MFCR.CZ, *Cíle a kritéria řízení státního dluhu*).

3.15 Metodika měření státního dluhu

Rozlišujeme dva základní způsoby metodiky měření státního dluhu, a to metodiku GFS 1896 a ESA 95. Liší se od sebe účetnictvím, kdy každá z nich využívá jiné. Metodika GFS 1986 pracuje s peněžním toky, tudíž s jednoduchým účetnictvím, zatímco metodika ESA 95 s účetnictvím podvojným (MFCR.CZ, *Metodiky ESA 95, GFS 1986 a GFS 2001*, 2013).

3.15.1 Metodika GFS 1986

Jak uvádí Dvořák (2008), metodika vládní finanční statistiky byla vytvořena Mezinárodním měnovým fondem a jak už byl zmíněno, pracuje s peněžními toky. Velmi se podobá české národní metodice sledování příjmů, výdajů a deficitu národních rozpočtů. Zodpovědnost za vykazování deficitu touto metodikou má Ministerstvo financí. „*Má přímou vazbu na schvalovaný státní rozpočet, rozpočty státních fondů a ostatní segmentů veřejných rozpočtů.*“ (MFCR.CZ, *Metodiky ESA 95, GFS 1986 a GFS 2001*, 2013) Proto je

v rozpočtových dokumentech saldo zaznamenáno právě v metodice GFS 1986 (MFCR.CZ, *Metodiky ESA 95, GFS 1986 a GFS 2001*, 2013).

Výhodou metodiky GFS 1986 je poskytování dat v poměrně krátkém čase od skončení sledovaného období, dále také vykazuje nižší náročnost na zdrojová data a má přímou vazbu na schvalovaný rozpočet. Nevýhodou je nepředávání celkového obrazu o hospodaření vládního sektoru (MFCR.CZ, *Hlavní rozdíly mezi ESA 95 a GFS 1986*, 2007).

3.15.2 Metodika ESA 95

Metodika Evropského statistického úřadu pojmenována jako metodika ročních národních účtů je využívána pro výpočet maastrichtských kritérií. Tvůrcem je Eurostat, který ji průběžně aktualizuje a zároveň kontroluje její uskutečňování v jednotlivých zemích. Metodika je založena nejen na sledování příjmů a výdajů za dané období, ale také na vzniklé pohledávky a závazky. Za její dodržování je zodpovědný příslušný národní statistický úřad, u nás v České republice to je Český statistický úřad (DVOŘÁK, 2008). Země je povinna předkládat orgánům Evropské unie dokumenty o hospodaření vládního rozpočtu v metodice ESA 95, které jsou Evropské komisi předkládány dvakrát do roka (MFCR.CZ, *Metodiky ESA 95, GFS 1986 a GFS 2001*, 2013).

Hlavní výhodou metodiky ESA 95 je podávání celkového obrazu hospodaření, na rozdíl od metodiky GFS 1986, která ho nepodávala. Z analytického hlediska disponuje větší vahou v oblasti hodnocení fiskální politiky. Nevýhodou je potom vyšší náročnost na datové zdroje (MFCR.CZ, *Hlavní rozdíly mezi ESA 95 a GFS 1986*, 2007).

Dvořák (2008) zmiňuje, že byl zaveden mimo jiné i nový standart GFS 2001 pro shromažďování fiskálních dat. Stejně jako GFS 1986 i GFS 2001 přestavil Mezinárodní měnový fond. Nejvíce se přibližuje metodice ESA 95, nicméně navazuje na metodiku vládních finančních statistik. Odstraňuje nedostatky původní metodice GFS 1986. Od roku 2002 je představována jednotlivým členským státům.

3.15.3 Rozdíly mezi metodikami

Obě metodiky se od sebe liší v řadě věcí. Zatímco metodika GFS 1986 byla vytvořena již zmíněným Mezinárodním měnovým fondem, metodiku ESA 95 vytvořil Statistický úřad Evropské komise. U specifikace jednotlivých metod si můžeme povšimnout i dalších rozdílů, jako je zodpovědnost nebo způsob vykazování dat. Krom jiného se liší i finančním

leasingem nebo odpuštění nedobytných pohledávek. Finanční leasing u metodiky GFS 1986 – splátky za pronájem vstupují do výdajů státního rozpočtu za daný rok, a tak zvyšují deficit. U druhé metodiky je hodnota splátek za pronájem základem pro výpočet jistiny úvěru. Dalším výše uvedeným rozdílem je odpuštění nedobytných pohledávek, což je pohledávka, u níž podnikatel ztratil naději na její zaplacení, a ještě se vzdal možnosti ji vymáhat. Metodika GFS 1986 „*po odpuštění pohledávky sníží pohledávky ve státních aktivech bez vlivu na deficit*“, ESA 95 pro změnu zvýší deficit o částku odpuštění pohledávky v daném roce (MFCR.CZ, *Hlavní rozdíly mezi ESA 95 a GFS 1986*, 2007).

3.16 Důsledky státního dluhu

Důsledky něčeho nechtěného, v tomto případně státního dluhu nemůžou nikdy přinést nic příjemného. Základním důsledkem státního dluhu je nutnost placení úroků z něj, které jsou součástí rozpočtových výdajů. Vyšší státní dluh vyvolá zvýšení úroků, což povede opět ke zvýšení rozpočtového deficitu. Nedochozí však jen k růstu úroků, ale i podíl státního dluhu na HDP.

Jak udává i ve své knize Dvořák (2008): „*Čím vyšší je rozpočtový deficit, tím vyšší je veřejný dluh. Čím vyšší je veřejný dluh, tím vyšší jsou úroky z něho. Vyšší úroky z veřejného dluhu vedou ke zvýšení veřejných výdajů. Čím vyšší jsou veřejné výdaje, tím vyšší je rozpočtový deficit.*“

Důsledky deficitu státního rozpočtu můžeme posoudit z hlediska krátkodobého, ale i dlouhodobého. „*V krátkém období mohou být důsledky deficitu státního rozpočtu pozitivní, a to díky možné eliminaci exogenních faktorů.*“ Zvýšení daní je v tomto období velmi obtížné, stejně jako provést škrty ve výdajích. Pro změnu v dlouhodobém období jsou důsledky negativní. Dlouhodobý deficit vede k růstu veřejného dluhu, čímž se stává dluhová služba břemenem rozpočtu. K omezování soukromých investic dochází při krytí tzv. chronických deficitů (PEKOVÁ, 2011).

3.17 Dluhová past

Situace, kdy reálná úroková míra převyšuje reálné tempo HDP a zvýšené úroky ovlivňují růst podílu dluhu na HDP, a to i při nulovém primárním deficitu, je označována jako dluhová past (PEKOVÁ, 2011). Relativní výše zadlužení vychází z výše zadlužení předchozího roku

a je přímo úměrná výši úrokové sazby, která se z dluhu platí a nepřímo úměrná HDP v běžných cenách. Dluhová past vyvolá snížení ratingového hodnocení, v jehož důsledku dojde ke zvýšení úroků (ZAMRAZILOVÁ, 2010). Koeficient dluhové pasti je důležitý pro dluhovou dynamiku. V případě dlouhodobě vyšších úrokových měr vůči tempu růstu HDP, je možné definovat situaci jako dlouhodobě neudržitelnou a ekonomika za těchto podmínek směřuje právě do dluhové pasti (MORDA, 2019).

3.18 Financování deficitu

Bez ohledu na vznik deficitu a státního dluhu, je nutné je nějakým způsobem financovat.

Deficit státního rozpočtu lze financovat prostřednictvím emise státních dluhopisů a jejich prodejem, kdy jde o tzv. dluhové financování, nebo úvěrem, který je označením tzv. peněžního financování, popřípadě financováním státními aktivy, jsou-li k dispozici (PEKOVÁ, 2011).

Podstatou dluhové financování deficitu je možnost jeho transformace do domácího i zahraničního dluhu (HAMERNÍKOVÁ, 2017). V případě dluhového financování dochází k nákupu státních cenných papírů, a to skrze jednotlivce, firmy, a především komerční banky. Tyto prostředky mohou být využity právě k financování vládních potřeb stejně jako daňové příjmy. „*Při krytí rozpočtového deficitu domácím úvěrem je zapotřebí nedostatek financí ve veřejném sektoru pokrýt z úspor soukromého sektoru*“ (STRECKOVÁ, MALÝ, 1998), což se projeví zvýšením domácího veřejného dluhu. Pokud jsou omezené soukromé úspory, musí dojít k pokrytí ze zahraničního zadlužení, to se následně projeví na růstu zahraničního dluhu (STRECKOVÁ, MALÝ, 1998).

Hamerníková (2017) označuje financování jako zvláštní případ krytí deficitu. Jeho podstatou je krytí přímým úvěrem do centrální banky. Poskytnutý bankovní úvěr má povahu úvěrové emise peněz, obdobně je to i u nákupu státních dluhopisů, jež provádí centrální banka. Ta nakupuje cenné papíry ze svých rezerv a při prodeji své rezervy zvyšuje. Důležitým pojmem u emisního financování je „monetizace deficitu“, což znamená růst peněžní zásoby. Vzhledem k tomu, že monetizace značně ovlivňuje cenovou stabilitu a úrokovou míru, je u nás omezena zákonem a v některých zemích, je dokonce zakázána. Emisní financování představuje také řadu problémů. Např. nevstřebá-li soukromý sektor státní dluhopisy, musí zasáhnout zahraniční subjekty, to však povede k růstu úroků ze zahraničního dluhu a ty se musí splácet v cizí měně.

3.19 Řešení dluhového problému

Cílem řešení dluhového problému je zejména snížení veřejného dluhu. S pojmem řešení dluhového problému jsou spojeny dva způsoby východisek, aktivní a pasivní.

3.19.1 Aktivní způsob

Využívá vládních hospodářsko-politických opatření. Někteří teoretici jsou přesvědčeni, že není žádný významný důvod pro úplné odstranění veřejného dluhu, ale jde spíše o jeho stabilizaci na přijatelné fiskální hranici. Situace, která si vynucuje aktivní vládní reakci nastává, v případě nadměrného tempa růstu podílu veřejného dluhu k HDP. K tomuto problému vedou dvě okolnosti. „*První je rostoucí zátěž výdajové strany rozpočtu, rostoucími úrokovými platbami.*“ (DVOŘÁK, 2008) Druhou okolností je strach ze ztráty důvěry k obsluze dluhu soukromým sektorem, to by mohlo vést k tzv. defaultu, tedy k bankrotu (DVOŘÁK, 2008). Cílem aktivního způsobu řešení je dosáhnout přebytku státního rozpočtu a potom z něj splácet dluh včetně úroků, čemuž musí předcházet řada restriktivních opatření (PEKOVÁ, 2011).

Mezi aktivní alternativy řešení dluhového problému patří rozpočtové řešení, mimořádná kapitálová dávka, užití výnosů z privatizace, monetizace, administrativní řešení a neschopnost vlády dostát svým závazkům. Nejpřirozenějším způsobem redukce veřejného dluhu je využití **rozpočtového řešení**. Jeho cílem je snížit dluh státního rozpočtu prostřednictvím rozpočtových přebytků. **Mimořádná kapitálová dávka** je většinou navrhována jako jednorázová, její výnos je určen k odstranění části dluhu. „*Jsou-li při snaze o rozpočtové řešení dluhového problému zvýšeny daně, vznikají vždy distorzní efekty.*“ (DVOŘÁK, 2008) Distorzní efekt znamená, že zavedená daň snižuje efektivnost fungování ekonomiky (ŠOLTÉS, 2017). Další zmíněnou alternativou je **užití výnosů z privatizace**, která je velmi účinnou metodou v oblasti redukce veřejného dluhu a využívá výnosů z prodeje státního majetku. Řešení **monetizace** využívá monetární politiku, Tobin říká: „*Při monetizaci státního dluhu nedochází k redukci jeho objemu, ale pouze k transformaci jednoho pasiva.*“ Za nejradikálnější řešení dluhového problému je označeno **řešení administrativní**. Což je jednorázové snížení nebo dokonce likvidace, jde tedy o velmi riskantní alternativu. Posledním zmíněným řešením je **neschopnost vlády dostát svým**

závazkům. Jestliže není země schopná dostát svým závazkům vůči splatnosti splátek dluhu či jeho úroku, dostává se do nepříjemné situace společně s investory (DVOŘÁK, 2008).

3.19.2 Pasivní způsob

Pasivní způsob řešení využívá vlivu pozitivních exogenních faktorů. Vláda tento způsob považuje za nejpohodlnější faktor redukující podíl veřejného dluhu. Působí především v rozvinutých ekonomikách. Dalším exogenním faktorem je redukce zahraničního veřejného dluhu samotnými věřiteli (DVOŘÁK, 2008). Dle Pekové je možné také využít inflaci na pokles reálné výše veřejného i vládního dluhu. Vliv inflace je však omezen zkracováním doby splatnosti emitovaných dluhopisů.

4 Vlastní práce

4.1 Vývoj státního dluhu České republiky

Informace o státním dluhu České republiky jsou uváděny od roku 1993, kdy získala samostatnost a oddělila se tak od Slovenské republiky. Zabrousíme-li však hlouběji do historie, tedy do doby, kdy Česká republika tvořila se Slovenskem jeden stát, činil státní dluh k 31. prosinci 1946, tedy rok po druhé světové válce 120,4 mld. Kč. Ekonomická situace po osvobození nebyla příliš dobrá, nedostatek surovin a kapitálu vedl ke zvyšování zahraničního státního dluhu. Růst dluhu trval až do roku 1948 (CHALUPECKÝ, TAJOVSKÝ, 2011).

V únoru 1948, který je znám jako „Vítězný únor“, se k moci dostává komunistická strana. Toto období je označováno jako jedno z nejtragičtějších, komunisté vydaly zákon na ochranu lidově demokratické společnosti, dle kterého započaly politické soudní procesy s tzv. „nepřáteli republiky“, tedy s odpůrci režimu. To však nebylo to jediné, co s jejich vládou začalo, již od začátku bylo jejich cílem vytvořit z československé ekonomiky sovětskou verzi.

K roku 1952 byl státní dluh vyčíslen na 138,88 mld. Kč, v říjnu byla zhotovena verze měnové reformy, která byla uskutečněna koncem června následujícího roku. Tato reforma je rovna státnímu bankrotu, protože právě díky ní došlo k anulaci státního dluhu vůči československému obyvatelstvu (CEMPER, 2018).

V roce 1968 proběhla normalizace, vnitřní dluh prudce rostl, ekonomika kolabovala a výkonnost a kvalita opadla.

Zadlužení v roce 1989 činilo 114 mld. Kč, emise peněz probíhala v uzavřené ekonomice (LAUTERBACHOVÁ, 2011).

4.1.1 Vývoj státního dluhu České republiky od roku 1993 do 2003

Dle Dvořáka (2008) došlo po rozpadu Československa k rozdělení federálního dluhu mezi Českou republiku a Slovensko. Státní dluh České republiky činil začátkem roku 1993 162,8 mld. Kč, skládal se z vlastního dluhu České republiky k 31.12.1992 v hodnotě 24,2 mld. Kč, dvou třetin vnitřních a zahraničních závazků bývalého Československa ve výši 78,6 mld. Kč, části zahraničních závazků Československé obchodní banky ve výši 49,6 mld. Kč a z 10,4 mld. Kč přímého úvěru k pokrytí aktivního salda. V grafu 1 si lze všimnout, že od

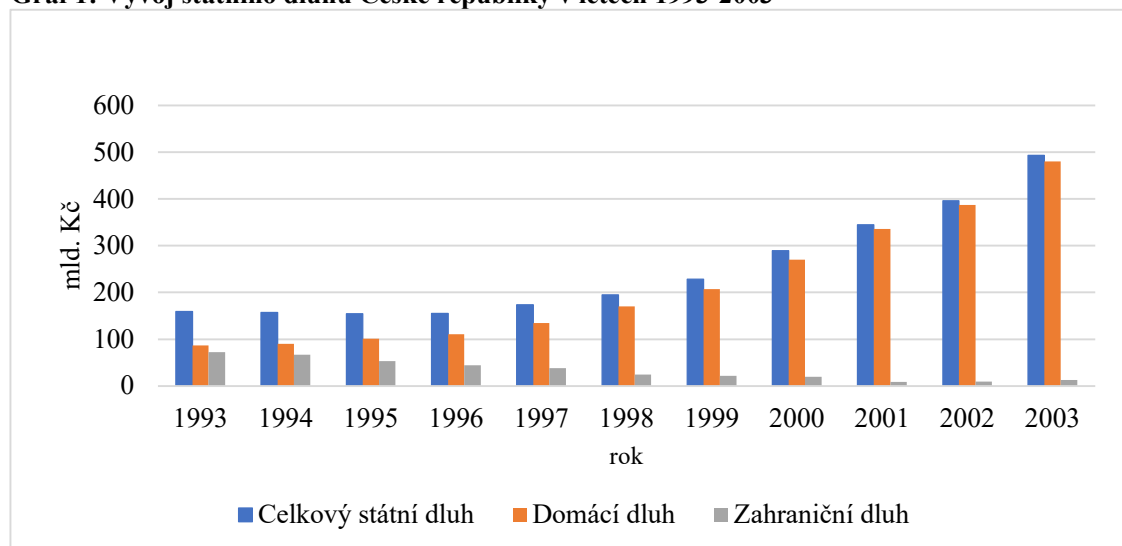

roku 1993 do roku 1995 se dařilo státní dluh postupně snižovat, jednalo se o jednotky miliard korun. Snižování státního dluhu se podařilo především díky zahraničnímu dluhu, který v tomto období značně klesal, naopak od dluhu domácího, který stoupal. Zahraniční dluh v roce 1993 činil 72,4 mld. Kč, ke konci zmíněného období, tedy v roce 1995 byla jeho výše 53,1 mld. Kč (MFCR.CZ, *Struktura a vývoj státního dluhu*, 2004). Ke snížení státního dluhu byla využita jeho sekuritizace, tedy přeměny přímých úvěrů do státních dluhopisů, které byly využity k úhradě závazků státu (PALÁN, 2009). Koncem roku 1993 se státní dluh snížil na 158,8 mld. Kč, a to díky státnímu rozpočtu, který skončil přebytkem. Podíl státního dluhu na hrubém domácím produktu byl 15,6 %. Roční míra inflace činila 20,8 %, stala se tak nejvyšší hodnotou roční inflace od vzniku České republiky. Takto vysoká míra byla vyvolána oslabením koruny a daňovou reformou (VLÁDA.CZ, *Historie minulých vlád*). Následující rok měla míra inflace poloviční hodnotu a podíl dluhu na HDP klesl na 11,5 %.

Z grafu 1 je patrné, že zlom v poklesu státního dluhu přišel rokem 1996, kdy se dluh státu zvýšil o zanedbatelné množství, alespoň tedy ve srovnání s následujícími roky.

V roce 1997 došlo k razantnímu růstu dluhu, které pokračovalo až do roku 2013. Zvýšení se týkalo domácího dluhu, naopak dluh zahraniční výrazně klesal, a to až do roku 2001 (MFCR.CZ, *Struktura a vývoj státního dluhu*, 2004). Růst dluhu byl zapříčiněn zejména zvýšenou schodkovostí státního rozpočtu. Největší zhoršení domácího dluhu v období od roku 1996 do roku 2003 bylo zaznamenáno mezi roky 2002 a 2003, tento nárůst činil více než 90 mld. Kč, v tomto období výrazněji stoupl i dluh zahraniční, který byl ovlivněn půjčkami od Evropské investiční banky. Tyto půjčky byly využity především na odstranění škod po povodních. Výše celkového státního dluhu za rok 2003 byla 493,2 mld. Kč, z toho domácí dluh dosahoval 479,9 mld. Kč a zahraniční 13,3 mld. Kč. Rozdíl mezi dluhem státu na počátku sledovaného období (1993) a na konci (2003) činil 334,4 mld. Kč. (PALÁN, 2009) Velikost dluhu na HDP, který od roku 1993 klesal a znovu narůstal, v roce 2003 dělal 17,6 % a míra inflace byla pouze 0,1 %, stala se tak nejnižší hodnotou roční míry inflace od vzniku České republiky do současnosti (CSZO.CZ, *Cenová statistika*).

Graf 1: Vývoj státního dluhu České republiky v letech 1993-2003

Zdroj: Ministerstvo financí ČR, vlastní zpracování

4.1.1.1 Vývoj státního rozpočtu České republiky od roku 1993 do 2003

Dle zákona 10/1993 Sb. Zákon o státním rozpočtu ČR na rok 1993 byly celkové příjmy státního rozpočtu stanoveny částkou 342,2 mld. Kč a celkové výdaje taktéž částkou 342,2 mld. Kč (DAUC.CZ, *Zákon č. 10/1993, 1992*). Skutečné příjmy a výdaje však byly vyšší. Příjmy státního rozpočtu činily 358 mld. Kč a výdaje 356,9 mld. Kč, tím státní rozpočet České republiky vykazoval přebytek 1,1 mld. Kč (PALÁN, 2009). Výsledek hospodaření státního rozpočtu byl ovlivněn především ukončením finančních transferů do rozpočtu Slovenské republiky a také růstem ekonomiky. Od roku 1993 do roku 1995 byl státní rozpočet v přebytku (VLÁDA.CZ, *Historie minulých vlád*).

Zlom přišel o rok později, tedy v roce 1996, kdy začal státní rozpočet vykazovat mírný schodek. Lze říct, že od vzniku České republiky se jedná o nejnižší hodnotu deficitu, která činila deficit 1,6 mld. Kč. V následujících letech docházelo každoročně k růstu rozpočtového deficitu až do roku 2001 (PALÁN, 2009).

Hospodaření státního rozpočtu v roce 2001 bylo ovlivněno zejména schválenými státními dluhopisovými programy, které zapříčinily zvýšení výdajů. Schodek v tomto roce vykazoval 67,7 mld. Kč, jde o nejvyšší deficit státního rozpočtu Českého republiky od jejího vzniku (CZSO.CZ, *Státní rozpočet a rozpočty územních samosprávných celků*).

K poklesu deficitu oproti předchozímu roku došlo v roce 2002, kdy schodek státního rozpočtu činil 45,8 mld. Kč. Dle schváleného rozpočtu byly příjmy plánovány ve výši 690,4

mld. Kč a výdaje ve výši 736,6 mld. Kč. Skutečné příjmy tohoto roku dosáhly 705 mld. Kč a celkové výdaje činily 750,8 mld. Kč (PALÁN, 2009). Vyšších skutečných příjmů bylo dosaženo pomocí zlepšeného inkasa daní a poplatků.

V roce 2003 došlo opět ke zvýšení schodku ve srovnání s předchozím rokem, a to na 109 mld. Kč. Výdajovou stranu rozpočtu ovlivnilo mimo jiné uhrazení výdajů spojených se zahraničními misemi Armády ČR a přijetí rámcového úvěru od Evropské investiční banky (MFCR.CZ, *Státní závěrečný účet za rok 2003*).

V tabulce 2 jsou uvedeny plánované příjmy a výdaje za sledované období a jejich skutečné výše.

Tabulka 2: Vývoj státního rozpočtu České republiky v letech 1993-2003

<i>v mld. Kč</i>						
<i>Rok</i>	<i>Plánované</i>			<i>Skutečné</i>		
	<i>Příjmy</i>	<i>Výdaje</i>	<i>Saldo</i>	<i>Příjmy</i>	<i>Výdaje</i>	<i>Saldo</i>
1993	342,2	342,2	0	358	356,9	1,1
1994	381,8	381,8	0	390,5	380,1	10,4
1995	411,7	411,7	0	440	432,7	7,3
1996	497,6	497,6	0	482,8	484,4	-1,6
1997	549,1	549,1	0	509	524,4	-15,7
1998	536,6	536,6	0	537,4	566,7	-20,3
1999	574,1	605,1	-31	567,3	596,9	-29,6
2000	592,1	627,3	-35,1	586,2	632,3	-46,1
2001	636,2	685,2	-49	626,2	693,9	-67,7
2002	690,4	735,6	-46,2	705	750,8	-45,8
2003	684,1	795,4	-111,3	699,7	808,7	-109

Zdroj: PALÁN, 2009, vlastní zpracování

4.1.2 Vývoj státního dluhu České republiky od roku 2004 do 2013

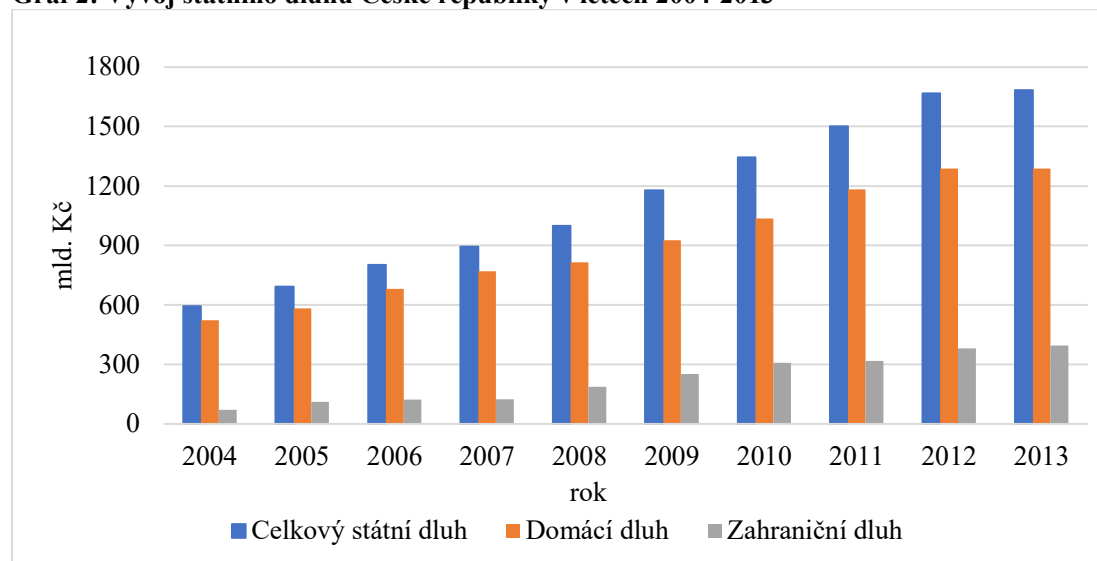
Stav státního dluhu k roku 2004 byl 592,9 mld. Kč, z čehož vyplývá, že dluh vzrostl oproti předchozímu roku o necelých 100 mld. Kč. Domácí dluh činil 522,6 mld. Kč a dluh zahraniční stoupl od roku 2003 na 70,3 mld. Kč, který tedy narostl o necelých 60 mld. Kč (MFCR.CZ, *Struktura a vývoj státního rozpočtu*, 2004). Státní dluh se na HDP podílel 19,4 % a roční míra inflace se od roku 2003 zvýšila o 2,7 % (CZSO.CZ, *Cenová statistika*). V tomto roce se stala Česká republika členem Evropské unie, došlo tak k hospodářskému růstu a rozvoji českého exportu. Právě díky zahraničnímu obchodu došlo k výraznému růstu HDP v letech 2004-2006. Jak je již zmíněno v předchozím sledovaném období prohlubování

státního dluhu trvalo do roku 2013. Opět zde platí, že růst státního dluhu byl výsledkem schodkovosti státního rozpočtu. Půjčka od Evropské investiční banky okolo 9 mld. Kč byla využita na pokračující odstranění škod po povodních a mimo jiné taky na výstavbu dálnice D8 (PALÁN, 2009). Každý následující rok dělal přírůstek státního dluhu zhruba 100 mld. Kč, a to až do roku 2012.

Jak je možné vyčíst z grafu 2, dluh státu překročil 1 bilion korun v roce 2009. Dluh se zvýšil oproti roku 2008 o necelých 180 mld. Kč, tím si tento rok vysloužil smutné potencionální první místo ve velikosti přírůstku od vzniku samostatné České republiky do roku 2019. Toto zvýšení bylo zapříčiněno především propadem zahraniční poptávky, která vznikla v důsledku hospodářské krize probíhající právě v těchto letech. Došlo také k oslabení koruny vůči dolaru a euru (CZSO.CZ, *Dopady světové finanční a hospodářské krize*, 2011).

Přírůstek se snížil na cca 15 mld. Kč až s rokem 2013. V tomto roce činil dluh 1 683,3 mld. Kč a ze 41,3 % se podílel na HDP. Míra inflace dosahovala 1,4 %, oproti roku 2012 se snížila o 5,3 % (CZSO.CZ, *Cenová statistika*).

Graf 2: Vývoj státního dluhu České republiky v letech 2004-2013

Zdroj: Ministerstvo financí ČR, vlastní zpracování

4.1.2.1 Vývoj státního rozpočtu České republiky od roku 2004 do 2013

Hospodaření státního rozpočtu v roce 2004 bylo po výdajové stránce výrazně ovlivněno výdaji na řešení dopadů kosovské krize ve výši 49 mil. Kč, výdaji na víceúčelové hały

v souvislosti s uskutečněním mistrovství světa v ledním hokeji 2004 ve výši 63 mil. Kč, ale také výdaji převedenými z roku 2003 (MFCR.CZ, *Státní závěrečný účet za rok 2004*, 2006). Především však bylo hospodaření ovlivněno příjmy, ty byly tvořeny zejména nedaňovými příjmy, kapitálovými příjmy a přijatými dotacemi. Schodek rozpočtu činil 93,7 mld. Kč (MFCR.CZ, *Hospodaření státního rozpočtu v roce 2004*, 2004).

Státní rozpočet České republiky skončil v roce 2005 nižším schodkem než v roce 2004, jeho výše čítala 56,3 mld. Kč. Skutečné celkové příjmy byly stanoveny na 866,5 mld. Kč, zatímco ty plánované byly chváleny ve výši 824,4 mld. Kč, tudíž skutečné příjmy převyšovaly ty plánované. Stejně tomu bylo i v případě výdajů (PALÁN, 2009).

V roce 2008 byl zaznamenán nejnižší schodek státního rozpočtu v období 2004-2013, deficit činil 20 mld. Kč a jeho podíl na HDP v běžných cenách byl 0,5 %. Ke krytí výsledného schodku bylo využito především výnosů z tuzemských emisí střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů (MFCR.CZ, *Státní závěrečný účet za rok 2008*, 2009).

V dalším roce vykazoval státní rozpočet nejvyšší schodek, který převyšoval schodek z roku 2008 o 172,39 mld. Kč. Až do roku 2019 šlo o největší deficit státního rozpočtu České republiky (UNRR.CZ, *Rozpočty pod drobnohledem*). Státní rozpočet byl poznamenán krizí, která zapříčinila pokles ekonomiky (ŠTEFEK, 2010). Celkové příjmy za rok 2009 činily 974,6 mld. Kč a výdaje dosahovaly 1167 mld. Kč (MFCR.CZ, *Státní závěrečný účet za rok 2009*, 2010).

Schodek rozpočtu vykazoval v následujících letech snižující se deficit. Ke konci sledovaného období, tedy v roce 2013 dělal státní deficit 81,23 mld. Kč (UNRR.CZ, *Rozpočty pod drobnohledem*). Schválený rozpočet celkových příjmů byl stanoven na 1076,4 mld. Kč a rozpočet výdajů na 1176,4 mld. Kč (MFCR.CZ, *Státní závěrečný účet za rok 2013*, 2014).

V tabulce 3 jsou uvedeny plánované a skutečné hospodaření se státním rozpočtem za dané období.

Tabulka 3: Vývoj státního rozpočtu České republiky v letech 2004-2013

v mld. Kč						
Rok	Plánované			Skutečné		
	Příjmy	Výdaje	Saldo	Příjmy	Výdaje	Saldo
2004	754,1	869,1	-115	769,2	862,9	-93,7
2005	824,8	908,4	-83,6	866,5	922,8	-56,3
2006	884,4	958,8	-74,4	923,1	1020,6	-97,5
2007	949,5	1040,8	-91,3	1025,9	1092,3	-66,4
2008	1036,5	1107,3	-70,8	1063,9	1083,9	-20
2009	1114	1152,1	-38,1	974,6	1167	-192,39
2010	1022,2	1184,9	-167,7	1000,5	1156,8	-156,3
2011	1044	1179	-135	1012,7	1155,5	-142,8
2012	1084,7	1189,7	-105	1051,4	1152,4	-101
2013	1076,4	1176,4	-100	1091,9	1173,1	-81,3

Zdroj: Ministerstvo financí ČR, Nejvyšší kontrolní úřad ČR, Zákony pro lidi, vlastní zpracování

4.1.3 Vývoj státního dluhu České republiky od roku 2014 do 2020

Státní dluh 2014 se oproti předchozímu roku snížil o necelých 20 mld. Kč, tedy na částku 1663,7 mld. Kč. Od roku 1995 došlo poprvé ke snížení státního dluhu České republiky. K tomuto snížení přispěl především zahraniční dluh, který klesl o více než 90 mld. Kč. Od tohoto roku docházelo v následujících letech ke střídavému snižování a zvyšování státního dluhu, tedy až do roku 2019. Podíl dluhu na velikosti HDP dosahoval 41,1 %. Tento podíl klesl o rok později, tedy v roce 2015 na 37,2 %, tím se Česká republika zařadila mezi nejméně zadlužené země Evropské unie (MFCR.CZ, *Struktura a vývoj státního rozpočtu*, 2004). Mimo jiné klesla i míra inflace, a to na hodnotu 0,3 %, což je od roku 2003 nejnižší hodnota roční míry inflace a zároveň druhá nejnižší inflace od vzniku České republiky (CZSO.CZ, *Cenová statistika*). Bohužel se však zvýšil státní dluh o 9,3 mld. Kč oproti předchozímu roku.

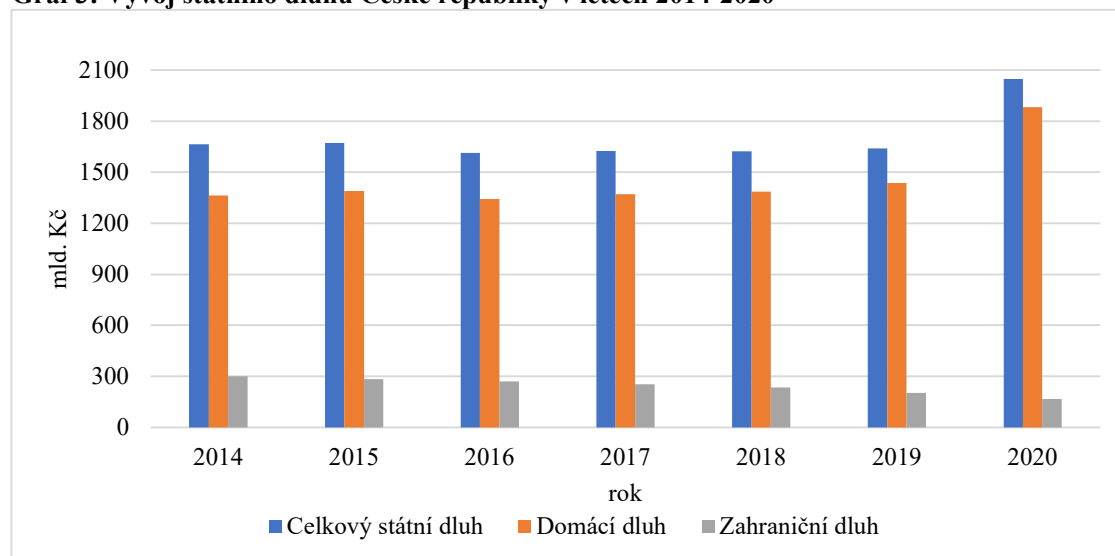
V roce 2017 došlo ve srovnání s rokem 2016 opět ke zvýšení dluhu a zároveň i k růstu roční míry inflace, k čemuž došlo poprvé od roku 2013. Státní dluh činil 1624,7 mld. Kč (MFCR.CZ, *Struktura a vývoj státního dluhu*, 2004). Míra inflace vykazovala 2,5 %, byla ovlivněna především růstem cen u potravin a nealkoholických nápojů (PARLAMENTNILISTY.CZ, *ČSÚ-Průměrná míra inflace v roce 2017*, 2018). O rok později došlo k poklesu státního dluhu o zhruba 2 mld. Kč, tento pokles byl zaznamenán u zahraničního dluhu, který klesl o více než 18 mld. Kč, naopak dluh domácí vzrostl o necelých 16 mld. Kč. Míra inflace v tomto roce se oproti předchozímu roku snížila o 0,4 % a podíl

dluhu na HDP se taktéž snížil, a to na hodnotu 30,5 % (MFCR.CZ, *Návrh státního závěrečného účtu za rok 2018*). Česká republika se i tak v roce 2017 řadila mezi nejméně zadlužené země Evropské unie. Tento fakt zapříčinil u tří ratingových firem zvýšení ratingového hodnocení, tedy schopnosti splácet své závazky. V žebříčku ratingového hodnocení zemí Evropské unie se Česká republika umístila na 11. místě z 28 států (MFCR.CZ, *Česká republika má nejlepší ratingové hodnocení*, 2018).

V roce 2019 došlo již šestým rokem k poklesu podílu státního dluhu na HDP, od roku 2003 klesl o 12,1 % na hodnotu 29 % (MFCR.CZ, *Státní dluh klesá v poměru k HDP*, 2020). S ohledem na výši státního dluhu jde po roce 2005 o nejvyšší zvýšení dluhu, které činí 1640,2 mld. Kč, dluh zahraniční ve výši 202,8 mld. Kč je nejnižší zahraniční dluh od roku 2007. U domácího dluhu došlo ke zvýšení o necelých 51 mld. Kč oproti předchozímu roku. Stále se však Česká republika řadila mezi nejméně zadlužené státy Evropské unie (MFCR.CZ, *Struktura a vývoj státního dluhu*, 2004).

Z grafu 3 je patrné, že v loňském roce, tedy v roce 2020 stoupl dluh státu o více než 400 mld. Kč, tudíž jeho výše překročila 2 biliony korun. Podíl státního dluhu na HDP by se měl vyšplhat na 36,5 %. (IROZHLAS.CZ, *Státní dluh loni stoupl*, 2021) Roční míra inflace za zmíněný rok činí 3,2 %, tím se stává nejvyšší inflací za posledních 8 let. Na růstu inflace se podílely především ceny potravin, alkoholických a nealkoholických nápojů, tabák a ceny bydlení. (ŽÍDEK, 2021) Je jednoznačné, že nárůst státního dluhu zapříčinila v loňském roce krize, která je nepochybně spjatá s koronavirovou pandemií.

Graf 3: Vývoj státního dluhu České republiky v letech 2014-2020

Zdroj: Ministerstvo financí ČR, vlastní zpracování

4.1.3.1 Vývoj státního rozpočtu České republiky od roku 2014 do 2020

Postupné ožívování ekonomiky ovlivnilo výsledek hospodaření za rok 2014. Schválený státní rozpočet na rok 2014, jak lze vidět v tabulce 4, byl stanoven příjmy ve výši téměř 1100 mld. Kč a výdaje byly plánovány v hodnotě více než 1200 mld. Kč, deficit měl činit 112 mld. Kč. Ve skutečnosti příjmy překročily ty plánované zhruba jen o 55 mld. Kč a rozdíl mezi skutečnými a plánovaným výdaji činil pouhou 1 mld. Kč. Schodek rozpočtu se vyšplhal necelých 78 mld. Kč. Na plnění rozpočtu měly vliv především daňové příjmy, zejména inkaso DPH, inkaso daně z příjmů právnických osob a také pojistné na sociálním zabezpečení. Po výdajové stránce, jak už bývá zvykem, byly největší výdaje vynaloženy hlavně na sociální dávky (MFCR.CZ, *Pokladní plnění státního rozpočtu*, 2015).

V roce 2015 došlo k meziročnímu snížení deficitu státního rozpočtu, a to o 15 mld. Kč. Schválený rozpočet představoval deficit o 37,2 mld. Kč vyšší, než byl skutečný, který dosahoval 62,8 mld. Kč. Rozdíl mezi skutečnými příjmy a výdaji činil 62,8 mld. Kč.

Opravdu zajímavým rokem z hlediska salda státního rozpočtu byl rok 2016, kdy výsledek hospodaření vykazoval přebytek. Ve srovnání s předchozím rokem, lze říci, že saldo státního rozpočtu činilo stejnou výši jako v roce 2015 s tím rozdílem, že tento rok šlo o kladnou hodnotu. Přebytek vykazoval 61,8 mld. Kč, zatímco předpokládaný rozpočet vykazoval schodek ve výši 70 mld. Kč. Jedná se o nejlepší hodnotu, kterou vykazoval výsledek hospodaření státního rozpočtu České republiky od jejího vzniku do současnosti. K příznivému výsledku přispělo především výrazné snížení výdajů. Kladný výsledek hospodaření vykazoval i rok 2018 (MFCR.CZ, *Návrh státního závěrečného účtu za rok 2016*).

Sice byl v roce 2019 stav rozpočtového salda v záporné hodnotě, ale i tak se jednalo o pozitivní výsledek, šlo totiž o nižší deficit než ten, který byl schválen v rozpočtu. Plánovaný schodek měl činit 40 mld. Kč a skutečný činil 28,5 mld. Kč, rozdíl tedy byl 11,5 mld. Kč. Na výši deficitu se nejvíce podílel výběr DPH, kde chybělo zhruba 6,5 mld. Kč a pojistné na sociálním zabezpečení. Na příjmové straně byl výsledek hospodaření ovlivněn operacemi státních finančních aktiv (HRADIL, 2020).

V loňském roce, tedy v roce 2020 byl zaznamenán doposud nejvyšší schodek státního rozpočtu od vzniku samostatné České republiky (SEZNAMZPRAVY.CZ, *Státní rozpočet 2020 skončil nejhorším výsledkem v historii*, 2021). Deficit činil 367,4 mld. Kč, ve srovnání s rokem 2019 jde o rozdíl ve výši více než 330 mld. Kč. Rok 2020 byl bezesporu ovlivněn

epidemií COVID-19. Koronavirová krize měla vliv, jak na výdajovou, tak i na příjmovou stránku. U příjmů došlo k výraznému propadu díky zavedeným opatřením. Nejvíce však byly ovlivněny výdaje, šlo především o pomoc jednotlivcům a firmám. Do výdajů se promítlo zejména zvýšení sociálních dávek, tedy rouškovné, ošetřovné, rodičovský příspěvek a také dávky v nezaměstnanosti. Byly zavedeny různé programy na pomoc podnikatelským subjektům, osobám pracujících na dohodě a mimo jiné i nemocnicím. V souvislosti s pandemií bylo nutné, aby stát zajistil dostatek ochranných pomůcek a dalšího materiálu potřebného k jejímu zvládnutí, tyto náklady činily za rok 2020 nárůst o 9 mld. Kč (MFCR.CZ, *Plnění státního rozpočtu ČR za leden až listopad 2020*, 2020).

Tabulka 4: Vývoj státního rozpočtu České republiky v letech 2014-2020
v mld. Kč

Rok	Plánované			Skutečné		
	Příjmy	Výdaje	Saldo	Příjmy	Výdaje	Saldo
2014	1098,2	1210,2	-112	1133,8	1211,6	-77,8
2015	1118,5	1218,5	-100	1234,5	1297,3	-62,8
2016	1180,9	1250,9	-70	1281,6	1219,8	61,8
2017	1249,3	1309,3	-60	1273,6	1279,8	-6,15
2018	1314,5	1364,5	-50	1403,9	1401	2,94
2019	1465,4	1505,4	-40	1523,2	1551,7	-28,5
2020	1364,8	1864,8	-500	1475,5	1842,9	-367,4

Zdroj: Ministerstvo financí ČR, kurzy.cz, vlastní zpracování

4.2 Vývoj státních dluhů vybraných států Evropské unie

Evropská unie je politickým a ekonomickým uskupením, jehož cílem je zlepšení spolupráce v Evropě. Byla založena v roce 1993 šesti státy, a to Belgií, Německem, Nizozemskem, Francií, Lucemburskem a Itálií. Česká republika se stala součástí Evropské unie v roce 2004 spolu s dalšími 9 státy, například se Slovenskem či Maďarskem. V současné době má 27 členů.

Výběr států pro porovnání byl založen na stejné nebo podobné hodnotě roční míry inflace, kterou měla Česká republika v roce 2019. Hodnota inflace České republiky v roce 2019 byla 2,8 %, se stejnou hodnotou bylo zvoleno Lotyšsko, dalším státem bylo Slovensko s hodnotou 2,7 %, Nizozemsko s inflací 2,6 % a Maďarsko s 3,3 %. Státní dluhy jednotlivých zemí budou zkoumány od roku 2014 do roku 2019 (DATA.WORLDBANK.ORG, *Inflation*).

Výše ročních mír inflace jednotlivých členských států Evropské unie za rok 2019 je uvedena v tabulce 5.

Tabulka 5: Roční míra inflace členských zemí EU za rok 2019

stát	Rakousko	Belgie	Bulharsko	Kypr	Chorvatsko	
míra inflace v %	1,6	1,4	3,1	0,3	0,8	
stát	Dánsko	Estonsko	Finsko	Francie	Německo	Řecko
míra inflace v %	0,8	2,3	1	1,1	1,4	0,3
stát	Irsko	Itálie	Lotyšsko	Litva	Lucembursko	
míra inflace v %	0,9	0,6	2,8	2,3	1,7	
stát	Polsko	Portugalsko	Slovensko	Slovinsko	Španělsko	Švédsko
míra inflace v %	2,2	0,3	2,7	1,6	0,7	1,8
stát	Česká republika		Rumunsko	Maďarsko	Malta	Nizozemsko
míra inflace v %	2,8		3,8	3,3	1,6	2,6

Zdroj: data.worldbank.org, vlastní zpracování

4.2.1 Maďarsko

Název Maďarsko se používá od roku 2012, předtím šlo o Maďarskou republiku. Stát leží ve střední Evropě a jde o vnitrozemský stát. Je parlamentní republikou. Počet obyvatel je odhadován na 9,7 miliónu. Svou rozlohou 93 030 km² převyšuje Českou republiku (BUSINESSINFO.CZ, *Maďarsko*). Jak již bylo zmíněno výše Maďarsko se stalo členem Evropské unie ve stejný rok jako Česká republika, tedy v roce 2004. Od prosince 2007 je součástí schengenského prostoru.

Nejdůležitějšími hospodářskými odvětvími je bezesporu průmysl, velkoobchod, doprava, ubytování a pohostinství. Obchod uvnitř Evropské unii představuje 82 % celkového exportu Maďarska, zejména pak vývoz do Německa. V rámci členských států Evropské unie dochází k dovozu ze 41 %, největší podíl na dovozu má Německo, mimo Evropskou unii především Čína (EUROPA.EU, *Hungary*).

4.2.1.1 Vývoj státního dluhu Maďarska 2014-2019

Maďarská ekonomika patří mezi ty menší v Evropě. Významný podíl na tvorbě HDP má průmysl. Od roku 2013 do roku 2019 ekonomika rostla. Veřejný dluh Maďarska se vyjímá poměrně krátkou dobou splatnosti. Od roku 2014 do roku 2019 státní dluh země mírně rostl, jde o zvýšení v řádu jednotek miliard. Roční růst HDP vykazoval 4,23 % (EGAP.CZ, *Maďarsko*). Dluh byl převážně financován dluhovými cennými papíry (EC.EUROPA.EU, *Structure of government debt in 2014*). Míra inflace činila -0,22 % (DATA.WORLDBANK.ORG, *Inflation*).

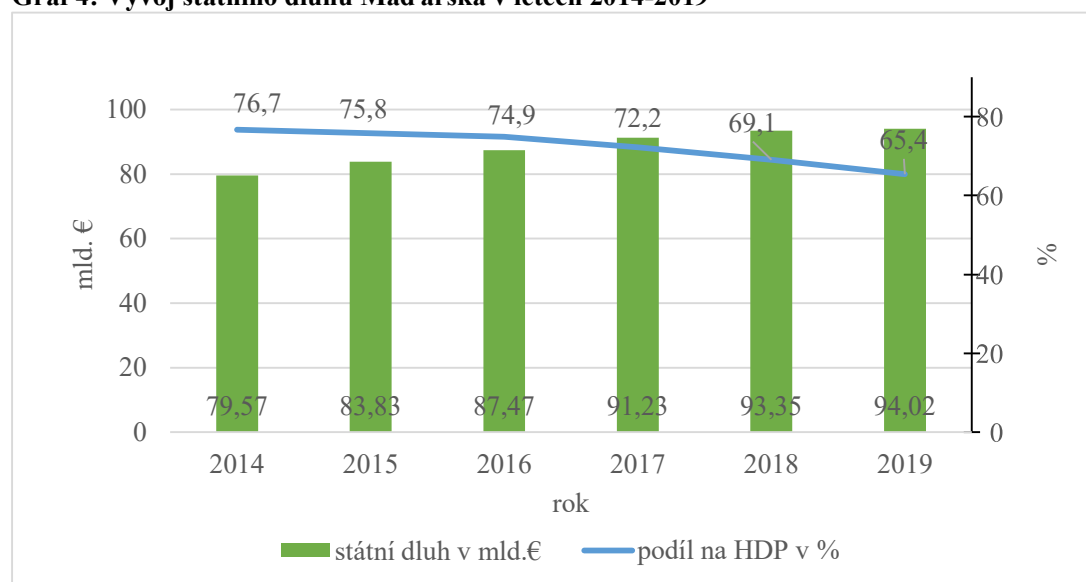
V roce 2015 došlo ke snížení podílu státního dluhu na HDP i výsledku hospodaření státního rozpočtu. Vše bylo důsledkem dobře vyvíjející se ekonomiky a opatřeními hospodářské politiky (ABOUTHUNGARY.HU, *Deficit and debt down in 2015*, 2016). Podíl dluhu na HDP činil 75,8 %. Ve srovnání s Visegrádskou čtyřkou patřilo však Maďarsko mezi nejzadluženější země (CSAS.CZ, *Country report – Maďarsko*, 2016). Od tohoto roku docházelo k nárůstu inflace až do roku 2019, která představovala za rok 2015 hodnotu -0,06 % (DATA.WORLDBANK.ORG, *Inflation*).

Dluh činil v roce 2016 necelých 87,5 mld. €. Ke krytí byly využity především krátkodobé dluhové cenné papíry, a to z 15,4 % (BERANOVÁ, 2018). Míra inflace byla v tomto roce ve výši 0,4 % (PUBLICCONTENT.SINPRO.CZ, *Souhrnná teritoriální informace Maďarsko*, 2017). Zatímco státní dluh stále roste, jeho podíl na HDP naopak trvale klesá.

Z grafu níže, lze vyčíst, že v roce 2018 došlo k dalšímu zvýšení dluhu, a naopak snížení podílu dluhu na HDP. Státní dluh představoval 93,3 mld. € a podíl státního dluhu na HDP byl 69,1 % (GOOGLE.COM/PUBLICDATA, *Státní dluh v Evropě*).

Poměr státního dluhu k HDP v roce 2019 se oproti roku 2018 snížil o necelé 3 %, pokles byl ovlivněn růstem reálného HDP a vysokým deflátorem HDP. Zároveň se Maďarsku podařilo splnit doporučenou hodnotu pro snížení dluhu. Rozdíl skutečné a doporučené hodnoty byl -5,2 % HDP (EC.EUROPA.EU, *Zpráva komise Maďarska*, 2020). Inflace se v roce 2019 vyšplhala k hodnotě 3,3 % (DATA.WORLDBANK.ORG, *Inflation*).

Graf 4: Vývoj státního dluhu Maďarska v letech 2014-2019

Zdroj: google.com/publicdata, vlastní zpracování

4.2.2 Lotyšsko

Lotyšsko leží v severovýchodní Evropě, na východním břehu Baltského moře. Nachází se uprostřed pobaltských států. Rozloha státu sčítá 64 589 km². K loňskému roku žilo v Lotyšsku necelé 2 milióny obyvatel. Lotyšsko vzniklo v roce 1918. Jedná se o demokratickou parlamentní republiku (MFA.GOV.LV, *Lotyšsko v kostce*, 2019). Členem eurozóny se Lotyšsko stalo v roce 2014, součástí schengenského prostoru 2007 a členem Evropské unie je od roku 2004.

Import do země je mimo Evropskou unii zajištěn z Ruska a Kanady a export z Lotyšska se realizuje zejména do Ruska a Spojených států. Dovoz v rámci Evropské unie směřuje ze 17 % z Litvy, 11 % z Německa a 9 % z Polska (EUROPA.EU, *Lotyšsko*).

4.2.2.1 Vývoj státního dluhu Lotyšska 2014-2019

Významnou událostí, která ovlivnila lotyšskou ekonomiku roku 2014 byl vstup do eurozóny. Došlo ke zpomalení růstu ekonomiky, k dobrému vývoji ratingu a ke zlepšení podmínek na domácích a mezinárodních finančních trzích (NASDAQBALTIC.COM, *Valsts parāda vadības pārskats*, 2014). Státní dluh Lotyšska byl v roce 2014 ve výši 9,8 mld. €. Podíl dluhu na HDP dosahoval 41,6 %.

Státní dluh Lotyšska vůči HDP se v roce 2015 oproti předchozímu roku snížil o 4,5 %. Snížil se i celkový státní dluh a to na 9,1 mld. € (GOOGLE.COM/PUBLICDATA, *Státní dluh v Evropě*). Zahraniční dluh státu činil 83,8 % celkového státního dluhu. Významnou část dluhu tvořili dluhopisy z předchozích let a půjčky od Evropské komise. Domácí dluh dosáhl 16,2 %, který byl tvořen především státními cennými papíry. Zvýšil se také objem státních cenných papírů, a to o 70,9 mil. € (KASE.GOV.LV, *Skaidrojums pārskatam par valsts*, 2015). Míra inflace dosahovala 0,2 %. (DATA.WORLDBANK.ORG, *Inflation*).

V roce 2016 došlo ke zpomalení hospodářského růstu, které poznamenalo nízké využití finančních prostředků Evropské unie, jež bylo nižší než plánované (AMSP.CZ, *Lotyšsko*, 2017). Státní dluh se zvýšil na více než 10 mld. € a zvýšil se i jeho podíl na HDP, a to o 3,3 % (GOOGLE.COM/PUBLICDATA, *Státní dluh v Evropě*).

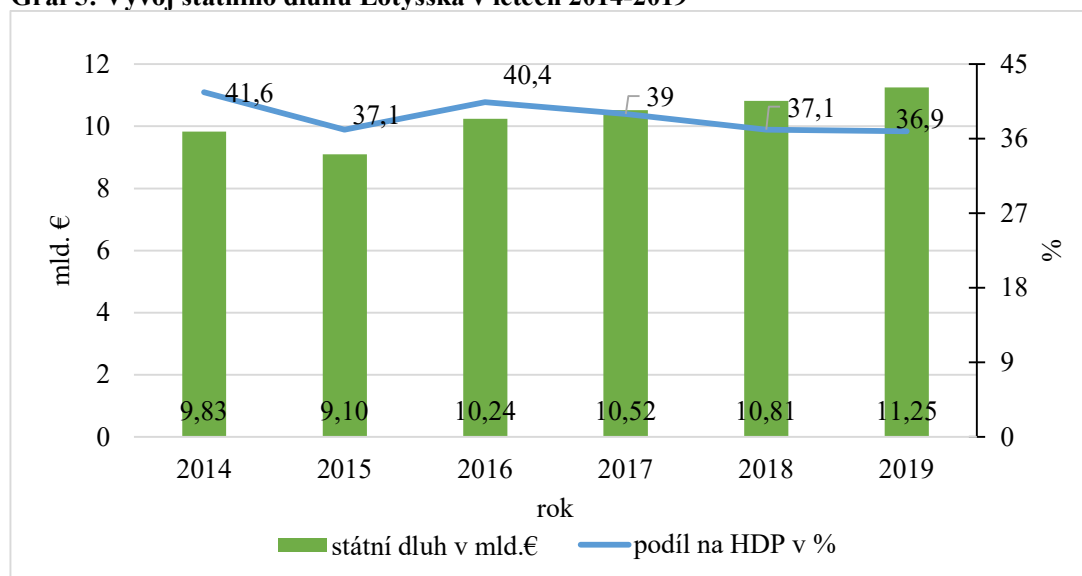
Zahraniční dluh v roce 2018 činil 85 % z celkového státního dluhu. Největší část ze zahraničního dluhu tvoří dluhopisy vydané na mezinárodních finančních trzích. V tomto roce byly vydány emise eurobondů ve výši 1 mld. €, což poskytlo zdroje mimo jiné i pro

financování státního dluhu (DIENA.LV, 2018. *gadā valsts parāds sasniedzis 10,2 miljardus eiro, 2019*). Státní dluh za rok 2018 dosahoval 10,8 mld. €.

V roce 2019 byl státní dluh Lotyšska ve výši 11,2 mld. €, jde o nejvyšší hodnotu státního dluhu od roku 1996. Dá se také říci, že má státní dluh od roku 1996 vzestupnou tendenci až tedy na pár výjimek. V letech, kdy docházelo k jeho růstu vždy nabýval vyšší hodnoty než té, která byla zaznamenána v předchozích letech. Podíl dluhu na HDP činil v roce 2019 36,9 %, jedná se o nejnižší hodnotu od roku 2009 (GOOGLE.COM/PUBLICDATA, *Státní dluh v Evropě*). Pomalý růst ekonomiky lze vysvětlit jen nepříznivou situací na světových trzích a špatnou fiskální politikou (CBLGROUP.COM, *Latvijas IKP izaugsme šobrīd ir zemākā kopš 2016. gada, 2020*). Došlo také k navýšení inflace, která činila 2,8 % (DATA.WORLDBANK.ORG, *Inflation*).

V grafu 5 je popsán státní dluh za jednotlivé roky sledovaného období a jeho podíl na HDP.

Graf 5: Vývoj státního dluhu Lotyšska v letech 2014-2019

Zdroj: google.com/publicdata, vlastní zpracování

4.2.3 Slovensko

Stát vznikl v roce 1993 rozdělením Československa. Stejně jako Česká republika a Maďarsko je Slovensko vnitrozemský stát. Politickým systémem je parlamentní demokracie a státním zřízením republika. Území se rozkládá na 49 035 km², počet obyvatel žijících na Slovensku je okolo 5,4 miliónů. V roce 2004 se stalo členem Evropské unie, v roce 2007

členem schengenského prostoru a o dva roky později členem eurozóny (SLOVAKE.EU, *O Slovensku*).

Nejdůležitějším odvětvím Slovenska je průmysl, dále velkoobchod a maloobchod, doprava a ubytování. V rámci Evropské unie představuje celkový export Slovenska 86 %, z toho 22 % do Německa. Mimo unii dochází k vývozu především do Spojených států, a to ze 3 %. Naopak vývoz v rámci Evropské unie z 80 % plyne na Slovensko, import z Německa se pohybuje okolo 22 % a 16 % z České republiky (EUROPA.EU, *Slovensko*)

4.2.3.1 Vývoj státního dluhu Slovenska 2014-2019

Státní dluh Slovenska je z 95 % tvořen dluhem ústředních rozpočtových organizací. Jedním z hlavních faktorů ovlivňující výši státního dluhu je systém tzv. Štátnej pokladnice, která zároveň slouží i k jeho krytí. Dalším faktorem jsou diskonty. Diskont představuje nižší cenu, než je nominální hodnota cenného papíru (FINANCE.GOV.SK, *Inštitút finančnej politiky: Hrubý dlh verejnej správy*, 2013).

V roce 2014 činil podíl státního dluhu na HDP 53,6 %, výše dluhu byla 40,8 mld. €. Od tohoto roku dochází k růstu ekonomiky a inflace. Inflace byla -0,1 %.

Z grafu 6 je zřejmé, že došlo k poklesu podílu dluhu na HDP v roce 2015 oproti předchozímu roku, a to o 1,7 %, státní dluh se však zvýšil o zhruba 1,4 mld. € (GOOGLE.COM/PUBLICDATA, *Státní dluh v Evropě*). Poměr dluhu k HDP byl ještě zpětně navýšen, a to z důvodu zařazení Železniční společnosti Slovensko do sektoru veřejné správy v roce 2016 (ROZPOCTOVARADA.SK, *Zdôvodnenie výšky dlhu*).

S rokem 2016 dochází k poklesu výkonu slovenské ekonomiky, který byl zapříčiněn zejména tím, že Slovensko nevyužilo čerpání prostředků z Evropské unie. Zpomalení ekonomiky se podepsalo i na podílu dluhu vůči HDP, který se ve srovnání s předchozím rokem navýšil o 0,5 % (NKU.GOV.SK, *Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky*, 2017).

Ekonomika v roce 2017 vzrostla o 3,4 %, k tomu přispěla zejména domácí a zahraniční poptávka, ale také saldo zahraničního obchodu. (NKU.GOV.SK, *Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky*, 2018) Od roku 2017 docházelo ke snížení poměru dluhu na HDP. Míra inflace v tomto roce činila 1,3 % (NKU.GOV.SK, *Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky*, 2018).

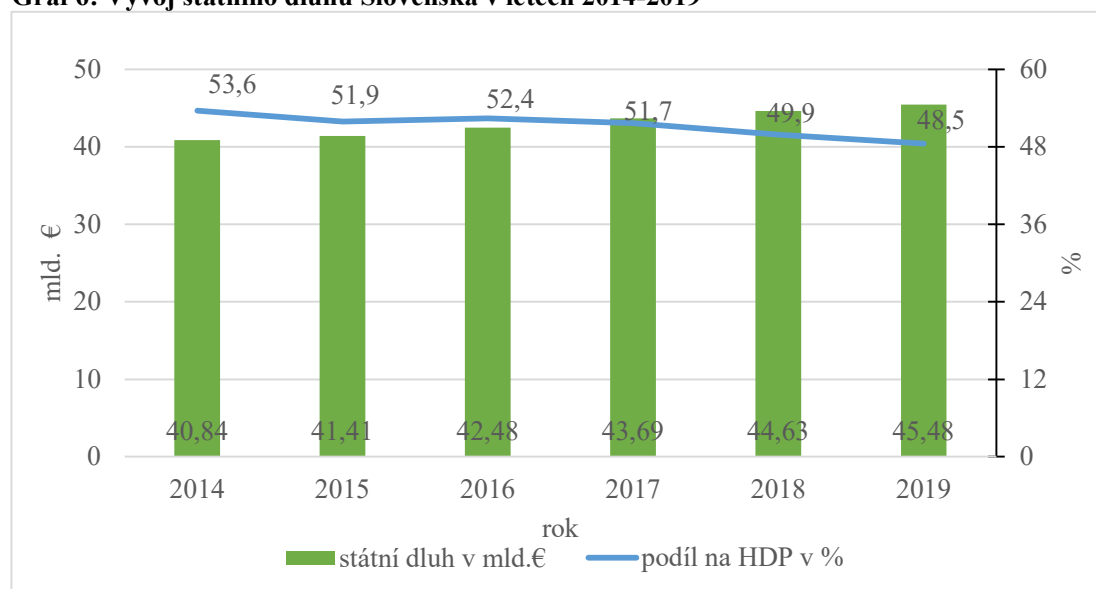
Státní dluh v roce 2018 vykazoval 44,6 mld. €, což je o necelou miliardu více než v roce 2017. Poměr státního dluhu k HDP se naopak snížil o necelé 2 %

(GOOGLE.COM/PUBLICDATA, *Státní dluh v Evropě*). Stejně jako v předchozím roce dochází k nárůstu ekonomiky, a to o 4,1 %. K růstu přispěly zejména investice, kdy došlo ke spuštění výroby automobilky na Slovensku značky Jaguar Land Rover. Na růstu se podílela i zvýšená spotřeba domácností, které bylo docíleno díky zvyšující se mzdě. (MFSR.SK, *Návrh štátného záverečného účtu SR za rok 2018*, 2019).

Poměr dluhu na HDP byl v roce 2019 48,5 %, jde o nejnižší hodnotu od roku 2011. Státní dluh ve výši 45,5 mld. € je naopak nejvyšším dluhem od vzniku Slovenska, tedy od roku 1993. K růstu státního dluhu dochází každoročně, a to již od roku 2006 (GOOGLE.COM/PUBLICDATA, *Státní dluh v Evropě*). Tempo růstu slovenské ekonomiky značně zpomalilo. Hlavním důvodem bylo zpomalení tempa růstu u poptávky. Ekonomika měřena prostřednictvím růstu HDP v roce 2019 vzrostla o 2,3 % (MZV.CZ, *Slovenská ekonomika v roce 2019*, 2020).

V roce 2020 došlo meziročně k poklesu slovenské ekonomiky o 5,8 % HDP (MZV.CZ, *Ekonomika: Leden 2021*, 2021).

Graf 6: Vývoj státního dluhu Slovenska v letech 2014-2019

Zdroj: google.com/publicdata, vlastní zpracování

4.2.4 Nizozemsko

Oficiálně Nizozemské království. Nizozemsko leží v severozápadní Evropě u pobřeží Severního moře. Země se rozkládá na 41 526 km². Žije zde přes 17 miliónů obyvatel, tím se

Nizozemsko řadí k nejhustěji osídlených zemí v celosvětovém měřítku. Vznik státu se datuje k roku 1581. Nizozemsko je konstituční parlamentní monarchií (BUSINESSINFO.CZ, *Nizozemsko*). Součástí schengenského prostoru je od roku 1995 a eurozóny od roku 1999. Členem Evropské unie je od roku 1958, která v té době nesla název Evropské hospodářské společenství, ale Evropská unie jako taková vznikla až v roce 1993. Dá se tedy říct, že Nizozemsko je členem Evropské unie od roku 1993. Ekonomika země patří jednoznačně mezi ty vyspělé.

Export Nizozemska v rámci Evropské unie představuje celkem 74 %, z toho 24 % zaujímá dovoz do Německa, 11 % do Belgie a 8 % do Francie. Vývoz mimo Evropskou unii směřuje nejvíce do Spojených států a Číny. Co se týče dovozu, ten se realizuje ze 46 % z členských zemí Evropské unie, nejvíce z Německa a z Belgie. Mimo unii dochází k dovozu především z Číny a Spojených států (EUROPA.EU, *Nizozemsko*).

4.2.4.1 Vývoj státního dluhu Nizozemska 2014-2019

Úvěrová krize v letech 2008 a 2009 ovlivnila dluh Nizozemska i v roce 2014, kdy se začala země pomalu srovnávat. Podíl státního dluhu na HDP činil v roce 2014 67,9 %. Dluh musel být financován především z nových dluhů a emisí státních dluhopisů (CBS.NL, *Tekort overheid 2014 met 2,3 procent gelijk aan jaar eerder*, 2015).

V roce 2015 dochází k růstu ekonomiky i k růstu HDP na 3,6 %. K růstu jednoznačně přispěl vývoz, ale i domácí výdaje (CPB.NL, *Centraal economisch plan 2015*). V následujících letech dochází k poklesu státního dluhu, a i jeho podílu na HDP. Státní dluh Nizozemska byl v tomto roce ve výši 446 mld. € a poměr dluhu na HDP se snížil o více než 3 % (GOOGLE.COM/PUBLICDATA, *Státní dluh v Evropě*).

Výdaje vlády v roce 2016 byly vyšší než příjmy za rok 2015 a 2016, i přesto však došlo ke snížení státního dluhu. Deficit rozpočtu byl vyrovnán výnosy z finančních aktiv, které přispěly i ke snížení dluhu (CBS.NL, *Overheidsschuld daalt richting de 60-procentnorm*, 2016). Podíl dluhu vůči HDP se snížil na 61,9 % (GOOGLE.COM/PUBLICDATA, *Státní dluh v Evropě*).

Nejvyšší růst ekonomiky od roku 2007 byl zaznamenán o 10 let později, tedy v roce 2017. Nizozemská ekonomika vzrostla o 3,2 % (CBS.NL, *De Nederlandse economie in 2017*, 2018). Z grafu 7 je možné vyčíst pokles státního dluhu o více než 18 mld. €. Pokles byl zapříčiněn hlavně přebytkem rozpočtu a z výnosu prodaných finančních aktiv. Inlace Nizozemska má dlouhodobě nízký charakter. V roce 2017 se zvýšila oproti roku 2016 o 1

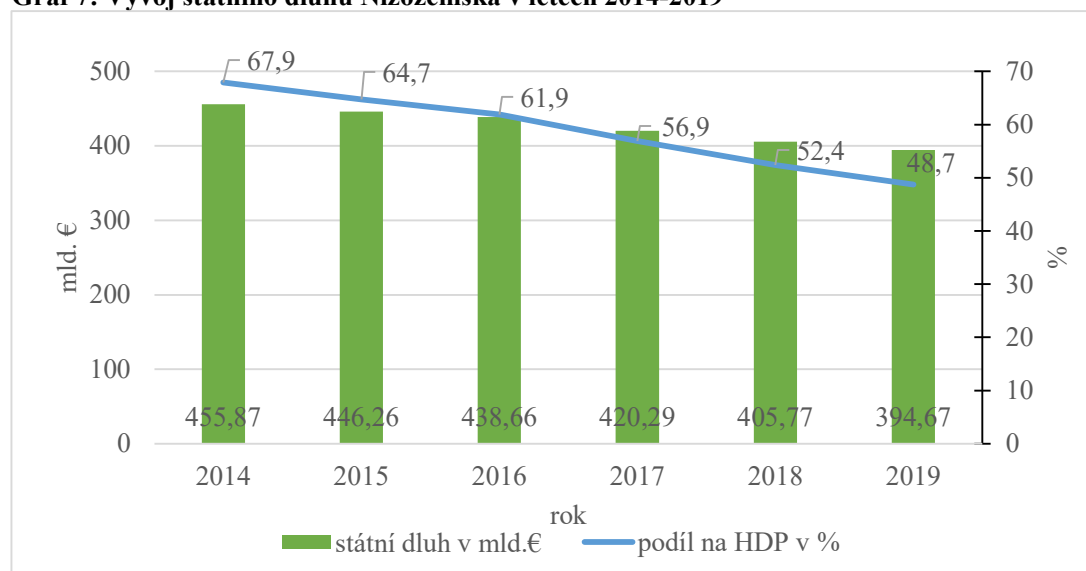

% . V tomto roce dosáhla země i růstu HDP ve výši 2,9 % (BUSINESSINFO.CZ, *Nizozemsko*).

I nadále docházelo ke snižování dluhu, v roce 2019 činil podíl dluhu na HDP 48,7 %, jde o nejnižší podíl od roku 2007. Státní dluh se snížil na hodnotu 394,7 mld. €, tím dluh roku 2019 nejnižším státním dluhem od roku 2010 (RIJKSBEGROTING.NL, *Rijksbegrotingsfasen: De Nederlandse economie*). HDP se zvýšilo o 2,6 %, export o více než 4 %, tím dochází k dalšímu zlepšení ekonomického růstu již šestým rokem v řadě. Inflation v tomto roce činila 2,6 % (DATA.WORLDBANK.ORG, *Inflation*).

V grafu 7 lze vidět, jak se nizozemský státní dluh za sledované období postupně snižoval, a to společně s podílem dluhu k HDP.

Graf 7: Vývoj státního dluhu Nizozemska v letech 2014-2019

Zdroj: google.com/publicdata, vlastní zpracování

4.3 Komparace státních dluhů vybraných států

Komparace dluhu České republiky a vybraných států Evropské unie je uskutečněna za jednotlivé roky v období 2014-2019. K porovnávání je využito dat o státních dlužích, podílu dluhu na HDP a roční míry inflace daných států. Také je popsáno umístění vybraných států v žebříčku Evropské unie.

4.3.1 Komparace za rok 2014

Z tabulky 6 je zřejmé, že nejvyšší dluh roku 2014 zaznamenalo Nizozemsko, z hlediska výše je jednoznačně nejvyšší v porovnání s vybranými státy. Je zřetelné, že ostatní státy za ním výrazně zaostávají. Nejnižší dluh zaznamenalo Lotyšsko, ve srovnání s Nizozemskem rozdíl dosahoval více než 400 mld. €. Nizozemsko disponuje největší ekonomikou, řadí se mezi dvacet nejlepších ekonomik světa na základě velikosti hrubého domácího produktu a je jednou z nejbohatších zemí světa. Zatímco Lotyšsko se svou ekonomikou řadí mezi ty nejméně vyspělé země Evropské unie s ohledem na výši hrubého domácího produktu. Druhý nejvyšší dluh vykazovalo Maďarsko s dluhem necelých 80 mld. €.

Z hlediska poměru státního dluhu na HDP vlastnilo nejvyšší podíl Maďarsko a kousek za ním se umístilo Nizozemsko. Naopak nejnižší podíl vykazovala Lotyšsko, které jen o pár desetin předstihlo Českou republiku.

Roční míra inflace za rok 2014 dosáhla opět nejvyšší hodnoty v Nizozemsku a nejnižší v Maďarsku.

Dá se říci, že Česká republika v tomto roce vykazuje ve sledovaných kategoriích prostřední hodnoty ve srovnání s vybranými státy, až tedy na hodnotu dluhu v poměru k HDP. Porovnáme-li státní dluh České republiky s nejméně zadluženým Lotyšskem, lze vidět, že ačkoliv se Česká republika zařadila na 3. místo mezi zmíněnými státy a nevykazuje příliš vysoký dluh, tak se od lotyšského dluhu liší v řádu desítek miliard. Rozdíl tak není moc vysoký, pokud by se však nehledělo na dluh Nizozemska, jde o poměrně vysokou hodnotu.

Ve srovnání se státními dluhy států Evropské unie se dluh Nizozemska nacházel na 6. místě. Nejvyšší dluh mělo Německo, dále Itálie, Velká Británie a Francie, jejichž státní dluhy za rok 2014 překročili hodnotu 2 bil. €. Posledním státem, který se umístil před Nizozemskem bylo Španělsko, jeho dluh předběhl Nizozemsko o více než 500 mld. €. Za dluhem Nizozemska se umístilo například Řecko, Rakousko nebo Švédsko. Maďarsko se svým dluhem umístil jako 16. stát. Hned za ním se umístila Česká republika. Slovensko se nacházelo dvě pozice za Českou republikou. Nejmenší dluh ze sledovaných zemí mělo Lotyšsko, které se v evropském srovnání umístilo mezi třemi nejnižšími státními dluhy společně s Maltou a Estonskem. Nejnižšího státního dluhu v Evropské unii v roce 2014 dosáhlo Estonsko, jehož dluh dosáhl 2,13 mld. €.

S ohledem na podíl dluhu vůči HDP si nejhůře vedlo Řecko, které vykazovalo podíl 180,2 %. Naopak nejlépe si ze sledovaných států vedlo Lotyšsko a Česká republika, které se umístily na 23. a 22. místě z 27. Nejvyšší podíl si z vybraných zemí vedlo Maďarsko, které si vysloužilo 13. místo, Nizozemsko se nacházelo o dvě pozice dál a Slovensko kousek za ním (GOOGLE.COM/PUBLICDATA, *Státní dluh v Evropě*).

Tabulka 6: Státní dluh, jeho podíl na HDP a inflace vybraných zemí v roce 2014

	Česká republika	Maďarsko	Nizozemsko	Lotyšsko	Slovensko
státní dluh v mld.€	65,58	79,57	455,87	9,83	40,84
podíl na HDP v %	41,9	76,7	67,9	41,6	53,6
míra inflace v %	0,3	-0,2	1	0,6	-0,1

Zdroj: google.com/publicdata, data.worldbank.org, vlastní zpracování

4.3.2 Komparace za rok 2015

Postavení vybraných států z hlediska výše státních dluhů za rok 2015 se nezměnilo, jak lze vidět z tabulky 7. Došlo sice k jejich přeměně, ale spíše jen v řádech jednotek miliard. Nejvyšší změnu zaznamenalo Nizozemsko, jehož dluh poklesl o necelých 10 mld. €. K největšímu růstu státního dluhu došlo v Maďarsku, kde se státní dluh zvýšil oproti předchozímu roku o více než 4 mld. €.

U všech sledovaných zemí došlo v tomto roce k poklesu poměru dluhu na HDP. Největší pokles zaznamenalo Lotyšsko a Nizozemsko. Česká republika se v porovnání s ostatními zeměmi umístila na třetím místě, k němuž pomohl dramatický růst HDP a efektivní likvidity státní pokladny (PAVELKA, FASSMAN, 2015). Růst HDP vyvolala především domácí poptávka po investicích a růstem úvěrů.

Z hlediska míry inflace nezaznamenaly státy příliš velké změny. Nejvyšší míry inflace dosáhlo opět Nizozemsko, které stejně jako Lotyšsko a Maďarsko zaregistrovalo pokles.

Inflace v České republice poklesla o pár setin procent a vysloužila si tak druhé místo mezi vybranými státy. Pokles inflace byl ovlivněn zejména klesajícími cenami pohonných hmot v důsledku nízkých cen ropy ve světě (DOSKOČILOVÁ, 2017).

Státní dluhy zvolených států si vedly ve srovnání se ostatními státy Evropské unie stejně jako tomu bylo v předešlém roce. Na rozdíl od roku 2014 se však nejzadluženějším státem stala Velká Británie. Německo poskočilo až na 3. pozici.

Umístění vybraných států Evropské unie podle podílu dluhu na HDP se nijak zvlášť nezměnilo. Změnu zaznamenala pouze Česká republika společně s Lotyšskem. Česká republika si polepšila o jednu pozici a Lotyšsko o dvě. Ve srovnání se státy Evropské unie Česká republika dosáhla 6. nejnižší hodnoty a Lotyšsko dokonce 4. nejnižší.

Tabulka 7: Státní dluh, jeho podíl na HDP a inflace vybraných zemí v roce 2015

	Česká republika	Maďarsko	Nizozemsko	Lotyšsko	Slovensko
státní dluh v mld.€	67,94	83,83	446,26	9,10	41,41
podíl na HDP v %	39,7	75,8	64,7	37,1	51,9
míra inflace v %	0,3	-0,1	0,6	0,2	-0,3

Zdroj: google.com/publicdata, data.worldbank.org, vlastní zpracování

4.3.3 Komparace za rok 2016

V roce 2016 opět nedošlo k výrazným změnám státních dluhů vybraných států. Státní dluhy docílily snížení pouze u České republiky a Nizozemska. Ačkoliv není z tabulky viditelný větší pokles dluhu České republiky, jedná se však o pokles o skoro 60 mld. Kč. Podíl na poklesu měl přebytek státního rozpočtu a efektivnější řízení likvidity státní pokladny (EC.EUROPA.EU, *Podzimní hospodářská prognóza 2017*, 2017). K růstu dluhu došlo u zbylých států. I když došlo ke zvyšování a snižování státních dluhů, nijak se nezměnilo pořadí vybraných států s ohledem na jeho výši.

Nejvýraznější změny vztahu dluhu k HDP, které představovaly zhruba 3 %, byly dosaženy v České republice, Nizozemsku a Lotyšsku. Z tabulky 8 lze postřehnout, že nejnižší podíl na dluhu vykazuje Česká republika, předstihla tak Lotyšsko, které v předchozích letech vlastnilo nejnižší podíl. U Maďarska a Slovenska došlo jen k jednoprocentní změně. Kromě změn podílu dluhu České republiky a Lotyšska, nedošlo u zbylých států k obměně jejich umístění jako tomu bylo v předchozích letech.

Nejvyšší míru inflace měla Česká republika a Maďarsko, které zároveň zaznamenalo největší zvýšení, a to o 5 %. Nejnižší hodnotu -0,5 % vykazovalo Slovensko.

V roce 2017 došlo znovu k obměně nejvyššího státního dluhu v Evropské unii, kterého tentokrát dosáhla Itálie a druhý nejvyšší dluh zaznamenala Francie. Německo a Velká Británie se tento rok umístili na 3. a 4. místě. Námi vybrané Nizozemsko se posunulo o jednu pozici dál, tedy na 7. místo, a to proto, že ho předstihla Belgie. Umístění Maďarska, České republiky, Slovenska a Lotyšska se nijak nezměnilo.

Tři vybrané státy si oproti předchozímu roku v souvislosti s poměrem dluhu k HDP polepšily. Nejlépe na tom byla Česká republika, která v tomto roce obsadila 4. nejlepší pozici. Slovensko a Nizozemsko se posunuly o jednu pozici níž. Naopak se v žebříčku zhoršila pozice Maďarska a Lotyšska. Maďarská pozice se zvýšila a jedno místo, lotyšská dokonce o čtyři.

V tabulce níže jsou uvedeny konkrétní výše státního dluhu, podílu dluhu na HDP a míry inflace za sledovaný rok.

Tabulka 8: Státní dluh, jeho podíl na HDP a inflace vybraných zemí v roce 2016

	Česká republika	Maďarsko	Nizozemsko	Lotyšsko	Slovensko
státní dluh v mld.€	64,94	87,47	438,65	10,24	42,48
podíl na HDP v %	36,6	74,9	61,9	40,4	52,4
míra inflace v %	0,7	0,4	0,3	0,1	-0,5

Zdroj: google.com/publicdata, data.worldbank.org, vlastní zpracování

4.3.4 Komparace za rok 2017

Jak lze vidět v tabulce 9, nejvyšší státní dluh za rok 2017 zaregistrovalo, stejně jako v předešlých letech Nizozemsko a nejnižší opět Lotyšsko. Jediné snížení dluhu zaznamenalo Nizozemsko, jenž mělo kladný výsledek hospodaření státního rozpočtu, v ostatních státech došlo ke zvýšení dluhu. Česká republika se svým dluhem znovu dostala na 3. příčku ve srovnání s vybranými státy a zároveň měla v tomto roce nejvyšší státní dluh za sledované období.

Postavení státu s ohledem na výši jejich dluhu ve vztahu k HDP se od roku 2016 nezměnilo, ačkoliv došlo k hromadnému snížení. Nejvýznamnější pokles zaznamenalo Nizozemsko, kde došlo ke snížení o 5 %. Česká republika znovu zaregistrovala nejnižší podíl dluhu na HDP.

Míra inflace roku 2017 u všech sledovaných zemí překročila hranici jednoho procenta a zároveň u nich došlo k výraznému navýšení této hodnoty, která činí za období 2014-2019 největší změnu. Ceny rostly pod vlivem kolísavých cen energie (KURZY.CZ, *Inflace-2017*). Nejnižší nárůst inflace o 1,1 %, zaznamenalo Nizozemsko. Naopak nejvyšší růst, a to o 2,8 %, mělo Lotyšsko, které zároveň v tomto roce dosáhlo nejvyšší míry inflace za sledované období. V České republice došlo ke zvýšení inflace o 1,7 % na hodnotu 2,4 %, která byla

výsledkem zvýšených spotřebitelských cen potravin a tuhých paliv (CT24.CESKATELEVIZE.CZ, *Zdražování v Česku loni táhlo bydlení*, 2020).

Nejvyšší dluh ze všech států Evropské unie vykazovala opět Itálie a nejnižší Estonsko. U sledovaných států nedošlo ke změně v umístění mezi ostatními státy.

Z hlediska podílu dluhu vůči HDP se nejzadluženější stát a ani ten nejméně zadlužený nezměnil. Pozice České republiky, Nizozemska a Maďarska se také od předchozího roku nezměnila. Podíl dluhu Slovenska a Lotyšska se v žebříčku zemí Evropské unie změnil. Slovensko se zhoršilo o dvě pozice a Lotyšsko si o jednu polepšilo (GOOGLE.COM/PUBLICDATA, *Státní dluh v Evropě*).

Tabulka 9: Státní dluh, jeho podíl na HDP a inflace vybraných zemí v roce 2017

	Česká republika	Maďarsko	Nizozemsko	Lotyšsko	Slovensko
státní dluh v mld.€	68,52	91,23	420,30	10,52	43,69
podíl na HDP v %	34,2	72,2	56,9	39,0	51,7
míra inflace v %	2,4	2,3	1,4	2,9	1,3

Zdroj: google.com/publicdata, data.worldbank.org, vlastní zpracování

4.3.5 Komparace za rok 2018

Nizozemsko v roce 2018 opět zaznamenalo pokles státního dluhu. Snížení zaznamenala i Česká republika. Postavení států se však nijak nezměnilo, nejvyššího dluhu dosáhlo Nizozemsko, dále Maďarsko, Česká republika se umístila za Maďarskem s rozdílem necelých 16 mld. €, nejnižší dluh mělo Lotyšsko a druhý nejnižší Slovensko.

V tomto roce došlo k dalšímu snížení podílu dluhu na HDP u všech států. Nejvyššího snížení dosáhlo stejně jako u dluhu Nizozemsko, k poklesu došlo o 4,5 %. Česká republika si stále drží pozici s nejnižší hodnotou dluhu ve vztahu k HDP a Maďarsko opět tu nejvyšší.

Ke snížení inflace došlo pouze u dvou států, u České republiky a u Lotyšska. Zbylé státy zaregistrovaly růst. Nejnižší míru inflaci za tento rok mělo Nizozemsko. Druhá nejnižší inflace byla o 0,4 % vyšší než v Nizozemsku a zaznamenala ji Česká republika. Naopak nejvyšší míru inflace vykazovalo Maďarsko a druhou nejvyšší potom Lotyšsko společně se Slovenskem.

V roce 2018 nejvyšších hodnot státních dluhů dosáhly stejné státy, které jich dosáhly i v předchozích 2 letech. Nizozemsko i Maďarsko si udržely svou pozici, naopak od České

republiky, která zaznamenala nižší dluh než Rumunsko, jež jí předstihlo. Za Českou republikou se pak umístilo Slovensko. Pozice Lotyšska se v tomto roce také nezměnila.

Jediná země, která z vybraných států zaznamenala v tomto roce změnu v žebříčku států Evropské unie z pohledu podílu dluhu na HDP, bylo Lotyšsko, které se posunulo o jednu pozici. Ačkoliv vykazovala lepší hodnotu než v předchozím roce, umístila se hůř.

V tabulce 10 jsou popsány výše státních dluhů, které byly zaregistrovány ve vybraných státech za rok 2018 (GOOGLE.COM/PUBLICDATA, *Státní dluh v Evropě*).

Tabulka 10: Státní dluh, jeho podíl na HDP a inflace vybraných zemí v roce 2018

	Česká republika	Maďarsko	Nizozemsko	Lotyšsko	Slovensko
státní dluh v mld.€	67,43	93,35	405,77	10,81	44,63
podíl na HDP v %	32,1	69,1	52,4	37,1	49,9
míra inflace v %	2,1	2,8	1,7	2,5	2,5

Zdroj: google.com/publicdata, data.worldbank.org, vlastní zpracování

4.3.6 Komparace za rok 2019

Jediný stát, který docílil za rok 2019 snížení státního dluhu bylo Nizozemsko, stále však vykazovalo výrazně nejvyšší dluh. Státní dluh ostatních států se zvýšil, nejvyšší růst zaznamenala Česká republika, a to o necelou 1 mld. €. Ačkoliv došlo ke snížení i zvýšení dluhů, pozice států se nijak nezměnily.

Dlouhodobě snižující se trend poměru dluhu vůči HDP se nezměnil ani v tomto roce. Česká republika znovu vykazovala nejnižší hodnotu podílu dluhu na HDP. Nejvyšší podíl zaznamenalo opět Maďarsko. Rozdíl mezi nejmenším a nejvyšším podílem činí přes 35 %.

Míra inflace v Maďarsku překročila hranici 3 %. Z tabulky 11 lze vyčíst, že nejnižší hodnotu vykazovalo Nizozemsko a Slovensko. Česká republika společně se Slovenskem zaznamenala shodnou hodnotu 2,8 %. Na růstu inflace v České republice má největší podíl cena za bydlení a potraviny (KURZY.CZ, *Inflace*). Na Slovensku k vyšší míře inflace přispěly nejvíce ceny služeb, potravin a energií (SLSP.SK, *Týždenný prehľad: Slovensko*, 2021).

Ani v tomto roce nedošlo ke změně postavení států Evropské unie z hlediska výše jejich státních dluhů. Změny nedosáhly ani sledované státy, zaznamenaly stejné pozice jako v roce 2018.

Nejzadluženější zemí Evropské unie z hlediska podílu dluhu na HDP bylo Řecko, jehož podíl činil 180,5 %. Za Řeckem následovala Itálie, Portugalsko, Francie a další. Nejméně zadluženou zemí bylo Estonsko. Největší podíl dluhu na HDP ze sledovaných zemí vykázalo Maďarsko, které se mezi ostatními státy nacházelo na 12. pozici. Nizozemsko se umístilo o čtyři pozice dál a Slovensko hned za ním. O další tři pozice bylo Lotyšsko, jež se umístilo na 20. místě a zaznamenalo tak posun o pozici horší oproti předchozímu roku. Česká republika zaznamenala 4. nejnižší podíl dluhu vůči HDP (GOOGLE.COM/PUBLICDATA, *Státní dluh v Evropě*).

Tabulka 11: Státní dluh, jeho podíl na HDP a inflace vybraných zemí v roce 2019

	Česká republika	Maďarsko	Nizozemsko	Lotyšsko	Slovensko
státní dluh v mld.€	68,42	94,02	394,67	11,25	45,48
podíl na HDP v %	30,2	65,4	48,7	36,9	48,5
míra inflace v %	2,8	3,3	2,6	2,8	2,6

Zdroj: google.com/publicdata, data.worldbank.org, vlastní zpracování

4.3.7 Shrnutí komparací vybraných států EU v letech 2014-2019

Z tabulek 6-11 lze vidět, že si Česká republika v období 2014-2019 vedla celkem obstojně ve srovnání s vybranými státy. Její dluh se nacházel vždy na 3. pozici. Nejnižší státní dluh Česká republika zaznamenala v roce 2016, kdy činil 64,94 mld. €. Podíl dluhu na HDP měl za sledované období klesající charakter. Klesl od roku 2014 do roku 2019 o 11,7 % a od roku 2016 měla země nejnižší poměr dluhu vůči HDP mezi zvolenými státy. Míra inflace vykazovala nejnižší hodnoty v letech 2014 a 2015, nejvyšší potom v roce 2019. Do roku 2016 se míra inflace držela pod jedním procentem a zároveň v tomto roce měla nejvyšší míru inflace v porovnání s danými státy. Od roku 2017 se rovnou přehoupla přes 2 %.

Maďarsko po celé sledované období vykazovalo rostoucí státní dluh a také druhou nejvyšší hodnotu dluhu. Od roku 2014 se hodnota dluhu zvýšila o skoro 14,5 mld. €. Stejně jako Česká republika i tady došlo k postupnému snižování dluhu ve vztahu k HDP. Nicméně Maďarsko registrovalo nejvyšší podíly ve srovnání s vybranými státy. Z hlediska míry inflace měla země v roce 2014 nejnižší hodnotu. Každoročně docházelo k jejímu růstu, zastavila se až na hodnotě 3,3 % v roce 2019, byla tak jediná zemí, která překročila hodnotu 3 % za dané období. V letech 2018 a 2019 byla registrována nejvyšší inflace mezi danými státy.

Za sledované období zaznamenalo Nizozemsko nejvyšší pokles státního dluhu a zároveň jeho výše byla výrazně nejvyšší ve srovnání s danými státy. Rozdíl mezi nejmenším dluhem Nizozemska a nejnižším dluhem činil 385,57 mld. €. Nejvyšší státní dluh Nizozemska v porovnání s druhým nejvyšším dluhem, který vlastnilo Maďarsko, dosahoval rozdíl přes 361 mld. €. Stát vykazoval druhý nejvyšší podíl dluhu na HDP po celé sledované období. Nizozemská míra inflace měl od roku 2014 do roku 2016 klesající charakter a od roku 2017 tendenci stoupající. V roce 2014 dosahovala míra inflace 1 %, která byla v tomto roce nejvyšší. Největší hodnotu vykazovala v roce 2019, ve srovnání se zvolenými státy se Nizozemsko dělilo společně se Slovenskem o 4. a 5. pozici.

Lotyšsko vlastnilo po celé sledované období jednoznačně nejnižší dluh. Nejvyšší dluh Lotyšska v porovnání s druhým nejvyšším dluhem v daném roce, tedy v roce 2019, činil rozdíl přes 34 mld. €. Podíl dluhu na HDP vykazoval v letech 2014 a 2015 nejnižší hodnotu. Od roku 2016 ho předběhla Česká republika a Lotyšsko tak odsunula na 2. místo. Míra inflace Lotyšska do 2016 klesala a od roku 2017 stoupala. V roce 2017 dosahovala inflace 2,9 % a stala se nejvyšší inflací v tomto roce.

Slovenský státní dluh po celé sledované období registroval rostoucí charakter a zároveň druhý nejnižší dluh. Rozdíl mezi nejnižším dluhem a nejvyšším dluhem Slovenska činí 4,64 mld. €. Stejně jako Nizozemsko, Maďarsko a Lotyšsko i Slovensko vykazovalo klesající podíl státní dluhu na HDP. Od roku 2014 do roku 2019 se Slovensko se svým podílem na HDP vyskytovalo na 3. místě ze sledovaných zemí. Z výše uvedených tabulek 6-11 je zřejmé, že míra inflace Slovenska jako jediná od začátku sledovaného období rostla a také, jako jediná zaznamenala 3 roky po sobě míru inflace v minusových hodnotách. V letech 2015, 2016 a 2017 vykazovala slovenská inflace nejnižší hodnoty z vybraných států.

Nizozemsko se umístilo se svým dluhem od roku 2014 do 2015 na 6. pozici mezi státy Evropské unie a od roku 2016 do roku 2019 se nacházela na 7. pozici. Česká republika se v žebříčku objevovala vždy mezi lety 2014 až 2017 na pozici hned za Maďarskem, od roku 2018 ji předstihlo Rumunsko a nacházela se tak na 18. místě. Maďarsko se tedy po celou dobu umísťovalo na 16. místě. Slovensko se nacházelo celé sledované období pouze kousek za Maďarskem, a to na 19. místě. Lotyšsko tak od 2014 do roku 2019 nezaznamenalo změnu v pozici, po dané období se objevovalo vždy na 3. pozici od konce.

V žebříčku států Evropské unie ve vztahu k HDP se pozice vybraných států nijak zvlášť neměnila. Pokud došlo ke změně, jednalo se zhruba o jednu až dvě pozice, až tedy na Lotyšsko, které zaznamenalo dokonce změnu o 4 pozice. Česká republika si s Lotyšskem

v žebříčku vedla nejlépe, vlastnily jedny z nejmenších podílů. Naopak Maďarsko se pohybovala nejméně z vybraných států, v žebříčku většinou zaujímalo 12. pozici.

4.4 Predikce státního dluhu České republiky na rok 2021

Předpovědět výši státního dluhu není úplně jednoduchá věc. Je nutné brát v potaz mnoho faktorů, které mohou dluh snadno, ale přesto výrazně ovlivnit. Jde například o míru inflace, fiskální politiku, ekonomický stav země (hospodářský růst či pokles), vnitřní, ale i vnější politiku, ratingové hodnocení či demografický vývoj státu. Důležité je brát zřetel také na události, které již nastaly v průběhu historie a není vyloučené, že již nenastanou. Řeč je především o hospodářských krizích či válečném období. Ovšem ani dnešní doba příliš nehraje do karet předpovědím. Je tomu už rok, co se objevila ve světě koronavirová pandemie, která zasáhla nejednu ekonomiku a nevyhla se ani té české. Už je nějakou dobu jasné, že se z ní bude světová ekonomika dlouho zotavovat, než se státy vrátí, alespoň na nějakou rozumnou úroveň a vzhledem k tomu, že situace s koronavirem se ani teď výrazně nelepší, je proto zřejmé, že si ekonomika ponese následky ještě pár let po ní. Nejdůležitějším prvkem, který ovlivňuje státní dluh je deficit státního rozpočtu.

O roku 2021 se mluví jako o sezóně zúčtování s covidem a také v souvislosti s oživením globální ekonomické aktivity. Česká ekonomika zaregistrovala mezi první a druhou vlnou pandemie znatelné oživení. Přispěl k tomu především zahraniční obchod, ke kterému přispěl růst produkce v automobilovém průmyslu. Hospodářský růst je odhadován v roce 2021 na 3,1 %. Dle makroekonomické predikce Ministerstva financí České republiky je počítáno s proočkováností, která by měla vést k postupnému uklidnění situace. Ve 2. čtvrtletí je plánováno zmíněné oživení ekonomiky. Deficit státního rozpočtu je za rok 2021 odhadován ve výši 6,6 % HDP. S ohledem na státní dluh České republiky je počítáno s dluhem 43,3 % HDP (MFCR.CZ, *Makroekonomická predikce-leden 2021*, 2021). V rámci strategie financování státního dluhu je očekáváno financování ve výši 546,3 mld. Kč. Státní dluh za rok 2021 je odhadnut Ministerstvem financí na hodnotu 2138 mld. Kč (CECHL, 2021). Ovšem odhad České tiskové kanceláře očekává dluh 2440 mld. Kč (INVESTICNIWEB.CZ, *Státní dluh ČR by měl*, 2020). Rozdíl mezi odhady činí více než 300 mld. Kč, což je téměř stejná hodnota, o kterou se zvýšil státní dluh v roce 2020 oproti roku přechozímu.

Pro predikci v programu Statistica bylo využito dat z historického vývoje výše státního dluhu, a to za dvě období. Od roku 2010 do roku 2020 a od roku 2014 do roku 2020. Je to

z toho důvodu, že rozdíl mezi hodnotou dluhu z roku 2010 a z roku 2020 činí přes 700 mld. Kč, tudíž bude vykazovat zkreslenější výsledek než výsledek za druhé období, vzhledem k tomu, že rozdíl není tak veliký. Druhé období bylo vybráno proto, že je zvolené i jako sledované období. Předpověď byla vytvořena prostřednictvím regresního modelu a metodou nejmenších čtverců. V obou případech je použita kvadratická trendová funkce.

Predikce pro rok 2021 z hodnot za první období, tedy od roku 2010 vykazuje předpověď dluhu ve výši 1861,9 mld. Kč, který v aktuální situaci není příliš reálný. Tvar trendové funkce je:

$$y' = 1448,79 + 29,07t_i + 0,45t_i^2$$

Index determinace pro toto období vyšel 0,4652, z toho vyplývá, že státní dluh je vystižen kvadratickou funkcí pouze ze 46,52 %.

Zatímco předpověď z dat za druhé období činí 2192,8 mld. Kč, což je vzhledem k situaci poměrně reálný výsledek i vzhledem k tomu, že predikce Ministerstva financí České republiky je jen o pár desítek miliard nižší. Trendová funkce předpovědi je dána tvarem:

$$y' = 1878,24 - 185,63t_i + 28,12t_i^2$$

Index determinace pro tuto předpověď vyšel 0,74561, což ukazuje, že státní dluh za druhé období vystihuje kvadratickou funkci ze 74,56 %.

5 Závěr

Hlavním cílem této bakalářské práce byl popis vývoje státního dluhu České republiky, a především jeho následné porovnání se státními dluhy vybraných zemí Evropské unie. K tomu, aby byla možná analýza, bylo zapotřebí objasnit základní pojmy, které souvisí se státním dluhem, k čemuž sloužila část teoretická.

V teoretické části byl tedy popsán například státní rozpočet, který je důležitým faktorem pro stanovení státního dluhu, neboť se právě jeho výsledek hospodaření odráží na jeho výši. Nutné bylo samozřejmě definovat druhy dluhů, aby bylo zřetelné, co ve skutečnosti státní dluh je a jak se odlišuje od ostatních. V práci je i zmíněno, že se státní dluh skládá z domácího a zahraničního dluhu, také jeho vznik, řízení a samozřejmě následky, které z něj plynou. Velmi důležitým zmíněným pojmem je samotné měření státního dluhu, jež je možné provést metodikou GFS 1986 a metodikou ESA 95. Práce je doplněna o způsoby snížení dluhu, u kterého rozeznáváme aktivní a pasivní způsob.

V první části praktické části došlo k popisu vývoje státního dluhu a státního rozpočtu České republiky. Vytvořená analýza ukazuje jasnou dominanci domácího státního dluhu nad zahraničním, a to po celou dobu existence republiky. Z vývoje dluhu, lze vyčíst, že státní dluh vykazoval nejnižší hodnotu v počátku vzniku státu. V následujících letech docházelo k jeho poklesu a růstu. Rozdíl mezi dluhem roku 1993 a 2020 činí necelých 1900 mld. Kč. Domácí dluh od vzniku České republiky stále roste, jedinou výjimkou byl rok 2016, kdy dluh klesl. Naopak dluh zahraniční od roku 1993 klesal, ke změně došlo skoro o deset let později, kdy se dluh nepatrně zvýšil a v následujících letech rostl. Pokles proběhl až v roce 2014 a jeho snižování dále pokračuje. Státní dluh země za loňský rok přesáhl dva biliony korun. Z rozpočtové stránky Česká republika vykazuje rostoucí příjmy, ale také výdaje. Dá se říci, že od roku 1996 registruje výsledek hospodaření deficit. Jediné dva roky, které vykazovaly od roku 1996 přebytek byly roky 2016 a 2018. Nejvyšší deficit byl zaznamenán v loňském roce, tedy v roce 2020.

Druhá část analytické části je zaměřena na vývoj státních dluhů vybraných států Evropské unie od roku 2014 do roku 2019 a jejich následné porovnání. Výběr se týká Maďarska, Nizozemska, Lotyšska a Slovenska. Z komparací vyplývá, že jednoznačně nejvyšší dluh za jednotlivé roky vykazovalo Nizozemsko a druhý nejvyšší Maďarsko. Nejnižší dluhu jednotlivých let zaznamenalo Lotyšsko. Dluhy států za jednotlivé roky vykazovaly takové výše státních dluhů, které se po celou dobu držely na stejné pozici ve srovnání s danými

státy. Česká republika si vysloužila 3. místo. Ve srovnání se všemi státy Evropské unie si Česká republika vedla poměrně slušně, řadila se do té lepší poloviny. Obsazovala zhruba 17. a 18. místo z pohledu od nejzadluženější země. Z pohledu podílu dluhu na HDP vlastnila Česká republika od roku 2016 nejnižší podíl mezi vybranými státy. Předchozí dva roky zaregistrovalo nejnižší podíl Lotyšsko a za ním se nacházela Česká republika. Nejvyšší podíl dluhu k HDP vykazovalo po celé sledované období Maďarsko. Ve srovnání s ostatními státy Evropské unie si podíl České republiky vedl daleko lépe než z pohledu výše státního dluhu. V tomto směru se republika řadila mezi čtyři nejméně zadlužené země Evropské unie.

V poslední části je popsána predikce státního dluhu České republiky pro rok 2021 prostřednictvím makroekonomické předpovědi Ministerstva financí České republiky a předpovědi pomocí programu Statistica, která byla provedena prostřednictvím výše dluhu za jednotlivé roky. Srovnáním predikce ministerstva a předpovědi z dat za období 2014-2019 vytvořené v programu Statistica, si lze povšimnout, že se tyto predikce výrazně neliší.

6 Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

ČERVENKA, Miroslav. *Soustava veřejných rozpočtů*. Praha: Leges, 2009. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-11-0.

DVOŘÁK, Pavel. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*. V Praze: C.H. Beck, 2008. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-075-1.

HAMERNÍKOVÁ, Bojka. *Veřejné finance: vybrané problémy*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-577-2.

LAJTKEPOVÁ, Eva. *Veřejné finance v České republice: teorie a praxe*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2013. ISBN 978-80-7204-861-8.

OCHRANA, František, Jan PAVEL a Leoš VÍTEK. *Veřejný sektor a veřejné finance: financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit*. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3228-2.

PILNÝ, Jaroslav. *Veřejné finance*. Vyd. 5. (dopl. a úpr.). Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007. ISBN 978-80-7194-963-3.

PEKOVÁ, Jitka a PILNÝ, Jaroslav. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. Praha: ASPI, 2002. s. [1a]. ISBN 80-86395-21-9.

PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-698-1.

PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: úvod do problematiky*. Praha: ASPI, 2005. s. 142. ISBN 80-7357-049-1.

STRECKOVÁ, Yvonne a Ivan MALÝ. *Veřejná ekonomie: pro školu i praxi*. Praha: Computer Press, 1998. Business books (Computer Press). ISBN 80-7226-112-6.

TULEJA, Pavel, Pavel NEZVAL a Ingrid MAJEROVÁ. *Základy makroekonomie*. 2. vyd. Brno: BizBooks, 2012. ISBN 978-80-265-0007-0.

Internetové zdroje

2018. *gadā valsts parāds sasniedzis 10,2 miljardus eiro* [online]. 09.03.2019 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.diena.lv/raksts/latvija/zinas/2018.-gada-valsts-parads-sasniedzis-102-miljardus-eiro-14215875>

CECHL, Pavel. *Obří státní dluh: jen za úroky ročně 50 miliard* Zdroj: <https://www.denik.cz/ekonomika/rozpocet-statni-dluh-20210107.html> [online]. 07.01.2021 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/ekonomika/rozpocet-statni-dluh-20210107.html>

Celkový státní dluh v eurech [online]. 01.02.2020 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: https://www.google.com/publicdata/explore?ds=ds22a34krhq5p_&met_y=gd_pc_gdp&idim=country:lv:lt:ee&hl=cs&dl=cs#!ctype=l&strail=false&bcs=d&nselm=h&met_y=gd_mio_eur&scale_y=lin&ind_y=false&rdim=country_group&idim=country:lv:cz:hu:nl:sk&ifdim=country_group&hl=cs&dl=cs&ind=false

CEMPER, Jan. *HISTORIE: Československá měnová reforma jako komunistickým režimem řízený státní bankrot* [online]. 30.12.2018 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://manipulatori.cz/historie-ceskoslovenska-menova-reforma-jako-komunistickym-rezimem-rizeny-statni-bankrot/>

Cenová statistika. CSZO [online]. [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/stoletistatistiky/oblasti-statistiky/cenova-statistika/>

Centraal economisch plan 2015 [online]. [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.cpb.nl/sites/default/files/publicaties/download/centraal-economisch-plan-2015.pdf>

COUNTRY REPORT: Maďarsko-Průvodce podnikáním v zahraničí [online]. leden 2016 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: https://www.csas.cz/static_internet/cs/Evropska_unie/EU_programy/EU_programy/Prilohy/cr_maarsko.pdf

Český statistický úřad: Dopady světové finanční a hospodářské krize na ekonomiku ČR [online]. leden 2011 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20534938/115610j.pdf/b487dd3c-0ad7-4ccd-b62d-8fc9bf917b95?version=1.0>

Český statistický úřad: Průměrná míra inflace v roce 2017 byla 2,5 procental [online]. 10.01.2018 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/tiskovezpravy/Cesky-statisticky-urad-Prumerna-mira-inflace-v-roce-2017-byla-2-5-procenta-519384>

De Nederlandse economie in 2017 [online]. 08.05.2018 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2018/19/de-nederlandse-economie-in-2017>

Deficit and debt down in 2015 [online]. 01.04.2016 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <http://abouthungary.hu/news-in-brief/lower-fiscal-deficit-and-state-debt-in-2015/>

DOSKOČILOVÁ, Veronika. *V roce 2016 se snížil státní dluh o téměř 60 miliard. Co je toho příčinou?* [online]. 10.02.2017 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/aktuality/v-roce-2016-se-snizil-statni-dluh-o-temer-60-miliard-co-je-toho-pricinou/>

Ekonomika: leden 2021 [online]. 18.02.2021 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/bratislava/cz/obchod_a_ekonomika/slovenska_ekonomika_v_roce_2019.html

Historie minulých vlád: Oddíl 3 Stav ekonomiky a její transformace [online]. [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/!-zprava-vlady-o-stavu-ceske-spolecnosti---oddil-3-2129/>

Historie minulých vlád: Oddíl 3 Stav ekonomiky a její transformace. [online]. 08.03.2021 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/-zprava-vlady-o-stavu-ceske-spolecnosti---oddil-3--3-2-2130/>

Hlavní rozdíly mezi ESA 95 a GFS 1986 [online]. 05.11.2007 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/metodiky/2007/hlavni-rozdily-mezi-esa-95-a-gfs-1986-9578>

HRADIL, Vít. *Státní rozpočet uzavřel rok 2019 schodkem 28,5 mld. Kč* [online]. 03.01.2020 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.bankovnictvionline.cz/neprehlednete/statni-rozpocet-uzavrel-rok-2019-schodkem-285-mld-kc>

Hungary [online]. [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/hungary>

CHALUPECKÝ, Petr a Ladislav TAJOVSKÝ. *VÝVOJ, STRUKTURA A OSUD ČESKOSLOVENSKEHO STÁTNÍHO DLUHU V LETECH 1945–1953* [online]. 2011 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://polek.vse.cz/pdfs/pol/2011/03/07.pdf>

In most EU Member States, the largest share of public debt is held by non-residents [online]. 10.06.2015 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/6873562/2-10062015-AP-EN.pdf/0547dc8f-ece1-49b5-be58-99732f7ee604>

Inflace - 2017, míra inflace a její vývoj v ČR [online]. [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/makroekonomika/inflace/2017/>

Inflace - 2021, míra inflace a její vývoj v ČR [online]. [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/makroekonomika/inflace/>

Inflation (CPI) [online]. leden 2021 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://data.oecd.org/price/inflation-cpi.htm>

Inflation, consumer prices (annual %) - European Union [online]. [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: https://data.worldbank.org/indicator/FP.CPI.TOTL.ZG?end=2019&locations=EU&name_desc=false&start=1960&view=chart

Inštitút finančnej politiky: Hrubý dlh verejnej správy [online]. říjen 2013 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: https://finance.gov.sk/files/archiv/priloha-stranky/20054/83/DLH_Manual_prognozy_dlhu_final.pdf

Latvijas IKP izaugsme šobrīd ir zemākā kopš 2016. gada [online]. 31.01.2020 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.cblgroup.com/lv/media/expert/2020/latvijas-ikp-izaugsme-sobrid-ir-zemaka-kops-2016-gada/>

LAUTERBACHOVÁ, Květa. *Český státní dluh (1989-2011)* [online]. 30.12.2012 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <http://e-republika.cz/article850-%C4%8Cesky-statni-dluh-1989-2011>

LEŽATKA, Ing. Radek. *Schodek státního rozpočtu za rok 2014 je o 34 mld. nižší než plánovaný* [online]. 05.01.2015 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2015/pokladni-plneni-statniho-rozpocetu-cr-20131>

Lotyšsko v kostce [online]. 22.11.2019 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.mfa.gov.lv/cz/prague/o-lotyssku/lotyssko-v-kostce>

Lotyšsko [online]. [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/latvia_cs

Lotyšsko [online]. leden 2017 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: http://www.amsz.cz/uploads/dokumenty_2017/podnikame_v/1701_Lotyssko_AMSP.pdf

Maďarsko [online]. [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.egap.cz/cs/zeme/hu>

Maďarsko: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled [online]. 16.12.2019 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/madarsko-zakladni-charakteristika-teritoria-ekonomicky-prehled/>

Michal Šoltés. *Ekonomové a daně. Proč neříkají všechno?* [online]. 27.02.2017 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/i3HBv/ekonomove-a-dane-proc-nerikaji-vsechno>

MORDA, Pavel. *Úřad Národní rozpočtové rady: Vývoj státního dluhu České republiky* [online]. červen 2019 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: https://unrr.cz/wp-content/uploads/2019/06/Informa%C4%8Dn%C3%AD-studie_V%C3%BDvoj-st%C3%A1tn%C3%ADho-dluhu-%C4%8Cesk%C3%A9-republiky.pdf

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky. *Stanovisko najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky k návrhu štátneho záverečného účtu Slovenskej republiky za rok 2016* [online]. květen 2017 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.nku.gov.sk/documents/10157/164819/Stanovisko+NK%C3%9A+SR+k+N%C3%A1vrhu+%C5%A1t%C3%A1tneho+z%C3%A1vere%C4%8Dn%C3%A9ho+%C3%BA%C4%8Dtu+SR+za+rok+2016>

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky. *Stanovisko najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky k návrhu štátneho záverečného účtu Slovenskej republiky za rok 2017* [online]. květen 2018 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.nku.gov.sk/documents/10157/265201/96481--110.pdf>

Návrh státního závěrečného účtu České republiky za rok 2012 [online]. květen 2013 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=87140>

Návrh státního závěrečného účtu České republiky za rok 2013 [online]. 19.06.2014 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2013/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2013-17756>

Návrh státního závěrečného účtu České republiky za rok 2018: E. zpráva o řízení státního dluhu. [online]. 29.10.2019 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2018/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2018-36452>

Návrh štátneho záverečného účtu SR za rok 2018 [online]. [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.mfsr.sk/sk/financie/statne-vykaznictvo/klucove-dokumenty-uctovne-zavierky/statny-zaverecny-ucet-sr/?forceBrowserDetector=blind#collapse-306051615234508792>

Nejmenší dluh má Estonsko, největší Řecko: Lucie Beranová [online]. 27.03.2018 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.statistikaamy.cz/2018/03/27/nejmensi-dluh-ma-estonsko-nejvetsi-recko/>

Nizozemsko [online]. 15.12.2019 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/nizozemsko-zakladni-charakteristika-teritoria-ekonomicky-prehled/>

Nizozemsko [online]. [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/netherlands_cs

Nizozemsko [online]. [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/app/content/files/mzv-mapa-globalnich-oborovych-prilezitosti/nizozemsko.pdf>

O Slovensku [online]. [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://slovake.eu/cs/intro/slovakia/general>

Odbor Řízení státního dluhu a finančního majetku [online]. 12.07.2005 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/rizeni-statniho-dluhu/zakladni-informace/odbor-rizeni-statniho-dluhu>

Odbor 20 - Řízení státního dluhu a finančního majetku: Cíle a kritéria [online]. 13.07.2005 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/rizeni-statniho-dluhu/zakladni-informace/cile-a-kriteria>

Odbor 20 - Řízení státního dluhu a finančního majetku: Struktura a vývoj státního dluhu. MFČR [online]. 04.11.2004 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/rizeni-statniho-dluhu/statistiky/struktura-a-vyvoj-statniho-dluhu>

Odbor 20 - Řízení státního dluhu a finančního majetku: Vládní dluh, vládní deficit, státní dluh, deficit státního rozpočtu [online]. [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/o-ministerstvu/zakladni-informace/organizacni-struktura/sekce-06/odbor-20-rizeni-stat-dluhu-a-fin-majetku>

Oddělení 1102 - Státní závěrečný účet: Návrh státního závěrečného účtu České republiky za rok 2016 [online]. 05.04.2018 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2016/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2016-31478>

Oddělení 1102 - Státní závěrečný účet: Státní závěrečný účet ČR za rok 2013 [online]. 19.06.2014 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2013/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2013-17756>

Oddělení 1102 - Státní závěrečný účet: Státní závěrečný účet za rok 2003. [online]. 01.07.2004 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2003/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2003-1970>

Oddělení 1102 - Státní závěrečný účet: Státní závěrečný účet za rok 2004. [online]. 09.02.2006 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2004/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2004-1972>

Oddělení 1102 - Státní závěrečný účet: Státní závěrečný účet za rok 2008. [online]. 03.06.2009 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2008/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2008-2030>

Oddělení 1102 - Státní závěrečný účet: Státní závěrečný účet za rok 2009 [online]. 29.10.2010 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2009/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2009-2046>

Oddělení 2101 - Tiskové: Hospodaření státního rozpočtu a veřejného sektoru v roce 2004. [online]. 05.01.2005 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2005/2005-01-05-tiskova-zprava-6262-6262>

Oddělení 2101 - Tiskové: Pokladní plnění státního rozpočtu ČR za leden až prosinec 2010 [online]. 03.01.2011 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2011/2011-01-03-tiskova-zprava-5280-5280>

Oddělení 2101 - Tiskové: Předběžné výsledky rozpočtového roku 2011: Fiskální cíl vlády splněn s rezervou [online]. 03.01.2012 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2012/2012-01-03-tiskova-zprava-5080-5080>

Oddělení 2101 - Tiskové: Předběžné výsledky státního rozpočtu ČR za rok 2002 podle pokladního plnění. [online]. 03.01.2003 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2003/2003-01-03-tiskova-zprava-6432-6432>

Oddělení 2101 - Tiskové: Upřesněné výsledky pokladního plnění státního rozpočtu ČR za rok 2009 [online]. 08.01.2020 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2010/2010-01-08-tiskova-zprava-5380-5380>

Oddělení 2101 - Tiskové: Vládní dluh, vládní deficit, státní dluh, deficit státního rozpočtu [online]. 13.10.2006 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2006/2006-10-13-tiskova-zprava-5819-5819>

Oddělení 3701 - Vládní finanční statistiky a analýzy: Metodiky ESA 95, GFS 1986 a GFS 2001 [online]. 11.02.2013 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/metodiky/2012/metodiky-esa-95-gfs-1986-a-gfs-2001-9577>

Oddělení 3704 - Makroekonomické predikce a strukturální politika: Makroekonomická predikce-leden 2021 [online]. 25.01.2021 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/makroekonomika/makroekonomicka-predikce/2021/makroekonomicka-predikce-leden-2021-40599>

Oddělení 7401 - Komunikace s médii a protokol: Plnění státního rozpočtu ČR za leden až listopad 2020 [online]. 01.12.2020 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2020/pokladni-plneni-sr-40094>

Overheidsschuld daalt richting de 60-procentnorm [online]. 23.12.2016 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2016/51/overheidsschuld-daalt-richting-de-60-procentnorm>

PALÁN, Josef. *Vývoj státního dluhu veřejných rozpočtů, státního rozpočtu ČR a HDP v letech* [online]. květen 2011 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=1&t=23>

PAVELKA, Tomáš a Martin FASSMAN. *Vývoj míry inflace v roce 2015 a její prognóza na rok 2016* [online]. 01.09.2015 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z:

Podzimní hospodářská prognóza 2017: růst pokračuje, politický kontext se mění [online]. 09.11.2017 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/czech-republic/news/podzimn%C3%AD_hospod%C3%A1%C5%99sk%C3%A1_progn%C3%B3za_2017_cs

Rijksbegrotingsfasen: De Nederlandse economie [online]. [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: https://www.rijksbegroting.nl/2019/voorbereiding/miljoenennota,kst248657_3.html

Skaidrojums pārskatam par valsts konsolidēto parādu [online]. 2015 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: https://www.kase.gov.lv/sites/default/files/public/PD/Saimniecisk%C4%81%20gada%20p%C4%81rskats/2015/1.s%C4%93jums/FMInf_230816_parada_sk.pdf

Slovenská ekonomika v roce 2019 [online]. 13.03.2020 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/bratislava/cz/obchod_a_ekonomika/slovenska_ekonomika_v_roce_2019.html

Slovensko [online]. [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/slovakia_cs

Souhrnná teritoriální informace Maďarsko [online]. 29.05.2017 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: [https://publiccontent.sinpro.cz/PublicFiles/2017/05/29/Nahled%20STI%20\(PDF\)%20Maďarsko%20-%20Souhrnna%20teritorialni%20informace%20-%202017.084907001.pdf](https://publiccontent.sinpro.cz/PublicFiles/2017/05/29/Nahled%20STI%20(PDF)%20Maďarsko%20-%20Souhrnna%20teritorialni%20informace%20-%202017.084907001.pdf)

Státní dluh ČR by měl ke konci příštího roku vzrůst na 2,439 bilionu Kč [online]. 18.11.2020 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.investicniweb.cz/ekonomika-politika/statni-dluh-cr-mel-ke-konci-pristiho-roku-vzrust-na-2439-bilionu-kc>

Státní dluh klesá v poměru k HDP už šestý rok po sobě. [online]. 12.02.2021 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/ekonomika/statni-dluh-2020-finance-penize_2102121634_ako

Státní dluh vyjádřený jako procento z HDP [online]. 01.02.2020 [cit. 2021-03-08].

Dostupné z:

https://www.google.com/publicdata/explore?ds=ds22a34krhq5p_&met_y=gd_pc_gdp&idm=country:lv:lt:ee&hl=cs&dl=cs#!ctype=l&strail=false&bcs=d&nselm=h&met_y=gd_pc_gdp&scale_y=lin&ind_y=false&rdim=country_group&idim=country:lv:cz:hu:nl:sk&ifdim=country_group&hl=cs&dl=cs&ind=false

Státní rozpočet 2020 skončil nejhorším výsledkem v historii [online]. 05.01.2020 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/statni-rozpocet-2020-skoncil-nejhorsim-vysledkem-v-historii-136101>

Státní rozpočet a rozpočty územních samosprávných celků. [online]. [cit. 2021-03-08].

Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/13-2102-01-za_rok_2001-xi_statni_rozpocet_a_rozpocety_uzemnich_samospravnych_celku

ŠANDA, Karel a Lucie PAŘÍZKOVÁ. *Ekonomika 2009: recese, bankroty a nezaměstnaní* [online]. 01.01.2010 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z:

https://www.tyden.cz/rubriky/byznys/ekonomika-2009-recese-bankroty-a-nezamestnani_153532.htm

Tekort overheid 2014 met 2,3 procent gelijk aan jaar eerder [online]. 26.03.2015 [cit. 2021-03-08].

Dostupné z: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2015/13/tekort-overheid-2014-met-2-3-procent-gelijk-aan-jaar-eerder>

Týždenný prehľad: Slovensko mali vlani najvyššiu mieru inflácie v rámci krajín

eurozóny [online]. 20.01.2020 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z:

<https://www.slsp.sk/sk/aktuality/2020/1/20/slovensko-malo-vlani-najvyssiu-mieru-inflacie-v-ramci-krajin-eurozony>

Úřad národní rozpočtové rady. Rozpočty pod drobnohledem: slovníček pojmů. [online].

[cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://unrr.cz/rozpocety-pod-drobnohledem/>

Valsts parāda vadības pārskats: Report on Central Government Debt Management 2014 [online]. [cit. 2021-03-08]. Dostupné z:

https://nasdaqbaltic.com/market/upload/reports/lvg/2014_ar_lv_uni.pdf

VINTRLÍK, Mgr. Jakub. *Stát v roce 2018 hospodařil s přebytkem 2,9 miliardy*

korun [online]. 03.01.2019 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z:

<https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2019/pokladni-plneni-sr-33898>

Vývoj míry inflace v roce 2015 a její prognóza na rok 2016 [online]. 01.09.2015 [cit. 2021-03-08].

Dostupné z: http://ipodpora.odborny.info/soubory/dms/ukony/13723/6/vyvoj-miry-inflace-v-roce-2015-a-jeji-progniza-na-rok-2016_290.pdf

Zákon č. 10/1993 Sb. o státním rozpočtu ČR na rok 1993. [online]. 19. 12. 1992 [cit. 2021-03-08].

Dostupné z: <https://www.dauc.cz/dokument/?modul=pr&cislo=40540>

ZAMRAZILOVÁ, Eva. *Veřejné finance v dluhové pasti* [online]. 27.04.2010 [cit. 2021-03-08].

Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/verejnost/servis-pro-media/autorske-clanky-rozhovory-s-predstaviteli-cnb/Verejne-finance-v-dluhove-pasti-00001>

Zdôvodnenie výšky dlhu a návrh opatrení na jeho zníženie [online]. listopad 2016 [cit. 2021-03-08].

Dostupné z: https://www.rozpocetovarada.sk/download/2016_list.pdf

Zdražování v Česku loni táhlo bydlení. Inflace dosáhla 2,8 procenta [online]. 13.01.2020 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/3028091-ceny-v-cesku-loni-v-prumeru-stouply-o-28-procenta>

ZPRÁVA KOMISE: Maďarsko [online]. 20.05.2020 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2020/CS/COM-2020-552-F1-CS-MAIN-PART-1.PDF>

ŽÍDEK, Bohumír. *Státní dluh klesá v poměru k HDP už šestý rok po sobě.* [online]. 13. 1. 2021 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/ekonomika/clanek/nejvyssi-inflace-za-osm-let-ceny-loni-vzrostly-o-32-procenta-40347671>

ŽUROVEC, Ing. Michal. *Česká republika má nejlepší ratingové hodnocení z postkomunistických zemí.* [online]. 24.10.2018 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2018/ceska-republika-ma-nejlepsi-ratingove-ho-33218>

ŽUROVEC, Ing. Michal. *Státní dluh klesá v poměru k HDP už šestý rok po sobě.* [online]. 14.02.2020 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2020/statni-dluh-klesa-v-pomeru-k-hdp-uz-sest-37562>

ŽUROVEC, Ing. Michal. *Schodek státního rozpočtu za rok 2015 je o 37 mld. nižší než plánovaný* [online]. 05.01.2016 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2016/schodek-statniho-rozpocetu-za-rok-2015-je-23541>

ŽUROVEC, Ing. Michal. *Státní dluh v poměru k HDP v roce 2015 opět poklesl.* MFČR [online]. 12.02.2016 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2016/statni-dluh-v-pomeru-k-hdp-poklesl-23981>